

Newsletter

จดหมายข่าวสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

HILIGHT

มาเป็นที่นักบัญชีพันธุ์ใหม่ที่มี

Digital DNA

ได้เวลา..ก้าวสู่

Digital Accounting

ขายสินค้าออนไลน์ผ่าน
Platform ภาษีได้อย่างไร

Accounting Digital
and Technology

กรกฎาคม - กันยายน 2564

ISSUE 99

Scan QR Code
for Digital file

จดหมายข่าว

โดยสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์
ที่อยู่ เลขที่ 133 ถนนสุขุมวิท 21 (อโศก)
แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ
รหัสไปรษณีย์ 10110

ที่ปรึกษา

- **ปิยะพงศ์ แสงภัทรชัย**
กรรมการสภาวิชาชีพบัญชี
ด้านประชาสัมพันธ์
วาระปี 2563-2566
- **ภุชญา แจ่มแจ้ง**
ผู้อำนวยการสภาวิชาชีพบัญชี

คณะผู้จัดทำ

- **สวิตา สุวรรณกุล**
ผู้จัดการส่วนสื่อสารองค์กร
- **วรวิทย์ แก้วมณี**
- **จิราวัฒน์ เพชรชู**
- **สุพมาลย์ แก้วสนั่น**
- **ชยากรณ์ นกุล**
เจ้าหน้าที่ส่วนสื่อสารองค์กร

วัตถุประสงค์

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี มีใช้การให้คำแนะนำหรือความคิดเห็นด้านกฎหมาย ทั้งนี้สภาวิชาชีพบัญชีสงวนสิทธิ์ไม่รับรองความถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบันของข้อมูลเนื้อหาตัวเลขรายการหรือข้อคิดเห็นใด ๆ และไม่มี ความรับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ ไม่ว่าเป็นผล โดยทางตรงหรือทางอ้อมที่อาจจะเกิดขึ้นจากการนำข้อมูลไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด ในเอกสารฉบับนี้ไปใช้

กำหนดเวลา

เผยแพร่เป็นรายไตรมาส

ข้อมูลติดต่อ

Tel : 02 685 2514, 02 685 2567

Facebook

<https://www.facebook.com/TFAC.FAMILY>

LINE ID

@tfac.family

หมายเหตุ: การอ่านวารสารวิชาการหรือบทความต่าง ๆ ให้นับจำนวนชั่วโมงการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพที่ไม่เป็นทางการได้ตามจริงแต่ไม่เกิน 2 ชั่วโมงต่อ 1 หัวข้อ

Editor's TALK

สวัสดีที่ ๆ สมาชิกทุกท่านครับ

กลับมาพบกันอีกครั้ง กับผม “น้องคิด” Mascot ของสภาวิชาชีพบัญชีครับ สำหรับ TFAC Newsletter ฉบับที่ 99 ประจำเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2564 ได้ต่อยอด Theme “Agile Accounting” ของฉบับที่แล้ว ด้วยบทความที่เกี่ยวข้องกับ Accounting Digital and Technology เพื่อเป็นการสะท้อนให้ความสำคัญของการปรับตัวของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ในการรองรับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก Digital and Technology ที่เกี่ยวข้อง กับวิชาชีพบัญชี โดย Highlight Topics ใน TFAC Newsletter ฉบับนี้ ประกอบไปด้วย

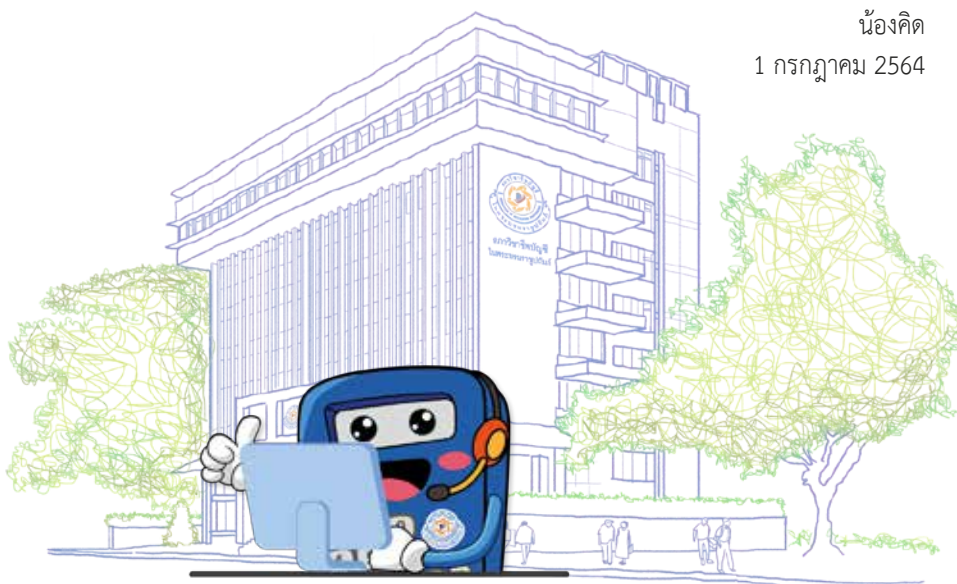
- Responsible AI ที่สามารถวางใจได้
- มาทำความรู้จักกับ RPA Solution การทำงานอัตโนมัติ สำหรับยุค Digital Transformation
- การบริหารจัดการสำนักงานบัญชีในยุค Digital
- ภาษีหัก ณ ที่จ่าย กับกิจการขายของออนไลน์
- ได้เวลา...ก้าวสู่ Digital Accounting
- การเตรียมความพร้อมสู่ระบบการบริหารคุณภาพตามมาตรฐานการบริหารคุณภาพ (ISQM) สำหรับสำนักงานสอบบัญชีในยุค Digital

นอกจากนี้ ในช่วงเดือนเมษายนที่ผ่านมา สภาวิชาชีพบัญชีได้มีการพัฒนาเว็บไซต์ มาตรฐานวิชาชีพบัญชีขึ้นมาใหม่ โดยสามารถเข้าสู่เว็บไซต์ได้ผ่าน Link : <https://acpro-std.tfac.or.th/> เพื่อช่วยให้ผู้สนใจสามารถสืบค้นและหาข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพบัญชีได้ สะดวกและรวดเร็ว และหากท่านใดมีข้อแนะนำในการทำงานสภาวิชาชีพบัญชี สามารถแจ้งให้น้องคิดและทีมงานรับทราบ ผ่านช่องทาง pr@tfac.or.th ได้เลยนะครับ

สุดท้ายนี้ขอให้ที่ ๆ สมาชิกทุกท่านรักษาสุขภาพให้ห่างไกลและปลอดภัยจาก Covid-19 และพบกันใหม่ในกับ TFAC Newsletter ฉบับหน้าครับ

น้องคิด

1 กรกฎาคม 2564

issue No.99

กรกฎาคม - กันยายน
2564

TFAC UPDATE

04

มาเป็นนักบัญชีพันธุ์ใหม่ที่มี
DIGITAL DNA กันเถอะ

05

ผ่ากระแส Disruption

ความท้าทายของนักบัญชีในยุค Digital

08

Responsible AI ที่สามารถวางใจได้

11

มาทำความรู้จักกับ RPA Solution การทำงาน
อัตโนมัติสำหรับยุค Digital Transformation

16

การบริหารจัดการสำนักงานบัญชีในยุค Digital

18

ขายสินค้าออนไลน์
ผ่าน Platform ภาษีได้อย่างไร

20

ภาษีหัก ณ ที่จ่ายกับกิจการขายของออนไลน์

25

นักบัญชียุค Digital ได้อะไรจาก **TAXLITERACY**
นวัตกรรมการให้ความรู้ทางภาษีจากกรมสรรพากร

26

ได้เวลา...ก้าวสู่ Digital Accounting

28

การเตรียมความพร้อมสู่ระบบการบริหารคุณภาพตามมาตรฐาน
การบริหารคุณภาพ (ISQM) สำหรับสำนักงานสอบบัญชีในยุค Digital

31

เมื่อนำมาตรฐานการบริหารคุณภาพ ISQM
มาใช้จะเป็นประโยชน์อย่างไร?

34

คำถาม-คำตอบ TFRS for NPAs

การถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน
สำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ

37

Quality Control Monitoring การติดตามผล

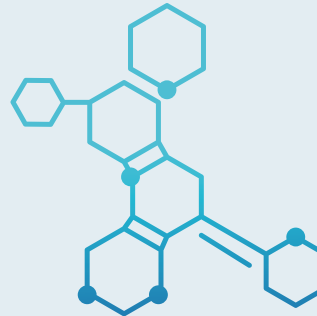
42

05

มาเป็นนักบัญชีพันธุ์ใหม่ที่มี

DIGITAL DNA

กันเถอะ

ขายสินค้าออนไลน์

ผ่าน Platform ภาษี

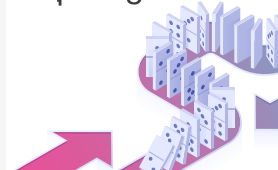
ได้อย่างไร

20

ผ่ากระแส Disruption
ความท้าทายของนักบัญชี
ในยุค Digital

08

RPA

16

Solution การทำงานอัตโนมัติ
สำหรับยุค
Digital Transformation

ได้เวลา...ก้าวสู่
Digital Accounting

28

42

**Quality Control
Monitoring**
การติดตามผล

สภาวิชาชีพบัญชีมอบเงินบริจาค 1,200,000 บาท เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย Covid-19 ให้แก่สถาบันบำราศนราดูร

สภาวิชาชีพบัญชีหนึ่งในสมาชิกสมาพันธ์วิชาชีพบัญชีให้การสนับสนุนโครงการ “สมาพันธ์สภาวิชาชีพรวมใจ..สู้ภัย Covid-19” จึงเปิดรับบริจาคเงินสมทบทุนเพื่อจัดซื้อเครื่องช่วยหายใจและอุปกรณ์ทางการแพทย์ให้แก่สถาบันบำราศนราดูร ตั้งแต่วันที่ 7-31 พฤษภาคม 2564 โดยได้รับเงินบริจาครวมทั้งสิ้น 1,200,000 บาท

จากนั้นในวันที่ 16 มิถุนายน 2564 นายวรวิทย์ เจนธนากุล นายกสภาวิชาชีพบัญชี พร้อมด้วยคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชีและผู้บริหาร ได้แก่ นายอนันต์ สิริแสงทักษิณ อุปนายกคนที่สองและประธานคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการบัญชีภาษีอากร นายฉัตรชัย วิไลรัตน์สุวรรณ กรรมการและเหรัญญิก นางสาวสุภาณี ศรีสถิตวัตร ผู้ช่วยเลขาธิการ นางสาวพัชรินทร์ รักขรินทร์ ผู้ช่วยเลขาธิการ และนางอุษณา แจ่มแจ้ง ผู้อำนวยการ ได้เดินทางเข้ามอบเงินบริจาค จำนวน 1,200,000 บาท ให้แก่สถาบันบำราศนราดูร โดยมีนายรังสรรค์ งามมูลแสน รองผู้อำนวยการสถาบันบำราศนราดูร เป็นผู้รับมอบ ณ ลานชั้น 1 อาคารเฉลิมพระเกียรติสถาบันบำราศนราดูร จังหวัดนนทบุรี

สภาวิชาชีพบัญชี “จัดสัมมนาและการพัฒนาครูผู้สอน หลักสูตรวิชาการบัญชี ปี 2564” ผ่านระบบออนไลน์

เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2564 สภาวิชาชีพบัญชีจัดสัมมนาและการพัฒนาครูผู้สอนหลักสูตรวิชาการบัญชี ปี 2564 ผ่านทางออนไลน์ด้วยระบบ Microsoft Team โดยได้รับเกียรติกล่าวเปิดงานโดย รศ. ดร.ศิลปพร ศรีจันทเพชร ประธานคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี ต่อด้วยการบรรยายจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปด้วย ผศ. ดร.สันสกฤต วิจิตรเลขการ รศ.นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ผศ. ดร.ดิชพงศ์ พงศ์ภัทรชัย การสัมมนาดังกล่าวมีคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี ผู้แทนสภาวิชาชีพบัญชี และคณาจารย์จากสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ เข้าร่วมจำนวนกว่า 119 คน

รศ. ดร.ศิลปพร กล่าวว่า วัตถุประสงค์ในการจัดงานครั้งนี้ จัดขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับข้อกำหนดของมาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ ฉบับปรับปรุง (IES 2015) ซึ่งแจ้งเกี่ยวกับขั้นตอนการรับรองหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรทางวิชาการบัญชีตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการบัญชี พ.ศ. 2562 (มคอ.1 พ.ศ. 2562) ให้กับทุกท่านทราบ รวมถึงแนวทางการเป็นผู้แทนสภาวิชาชีพบัญชีให้แก่หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต (ต่อเนื่อง) สาขาวิชาการบัญชี

การประชุม 131st AFA Council Meeting

เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2564 ผศ. ดร.ธีรชัย อรุณเรืองศิริเลิศ อุปนายกสภาวิชาชีพบัญชีคนที่ 1 และรองประธานสหพันธ์นักบัญชีอาเซียน พร้อมด้วย ดร.เพ็ญเสถียรวิบูล อนุกรรมการด้านต่างประเทศและ ดร.ฐานันท์ มุขติ นักวิชาการด้านต่างประเทศ สภาวิชาชีพบัญชี เป็นผู้แทนเข้าร่วมการประชุมเสมือนจริง 131st AFA Council Meeting

การประชุมสหพันธ์นักบัญชีวิชาชีพอาเซียน หรือ AFA Council Meeting มีกำหนดจัดขึ้นเป็นประจำทุก 3 - 4 เดือน เพื่อให้ผู้แทนประเทศสมาชิกได้รวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รับรองรายงานประจำปี รับรองงบประมาณและแผนงาน อีกทั้งยังร่วมกันพิจารณากำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาวิชาชีพบัญชีในภูมิภาคอาเซียน และในการประชุมครั้งนี้ AFA ได้ต้อนรับสมาชิกใหม่ คือ สมาคมนักบัญชีแห่งประเทศไทย (ICAI) โดยผู้บริหารสมาคม ICAI ได้นำเสนอวิสัยทัศน์และข้อมูลพื้นฐานในที่ประชุม รวมทั้งตั้งมั่นในการร่วมเป็นสมาชิกที่ดีและสร้างประโยชน์แก่ภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ AFA

ในโอกาสที่ประชุมยังได้ให้การรับรอง นางสาวภาสิน จันทร์โมลี ซึ่งเป็นผู้แทนจากประเทศไทย ในฐานะประธานคณะทำงานชุดที่ 1 (AFA Working Committee 1) ซึ่งเป็นคณะทำงานที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการใช้มาตรฐานระหว่างประเทศ ทั้งมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี มาตรฐานจรรยาบรรณระหว่างประเทศ และมาตรฐานการศึกษาทางด้านบัญชี เพื่อพัฒนานักบัญชีในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งจะดำรงตำแหน่งจนถึงเดือนพฤษภาคม 2566

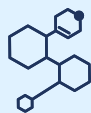
โดย พศ. ดร.อุษารัตน์ อีสรณ

คณะทำงานพัฒนาและศึกษาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการทำบัญชี
ภายใต้คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี

มาเป็นนักบัญชีพันธุ์ใหม่ที่มี DIGITAL DNA กันเถอะ

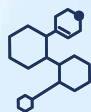
“เราอยู่ในโลกที่ถูกเปลี่ยนแปลง (Disrupt) ด้วยดิจิทัล (Digital) และเทคโนโลยี (Technology) มานานแล้ว ตอนนี้สิ่งที่ควรจะพูดถึงกันคือตัวเราเองและองค์กรของเราจะปรับตัว (Transform) อย่างไร” ผู้เขียนเคยกล่าวประโยคนี้ในโครงการ KU DNA (Data & Analytics) เมื่อปีที่แล้ว และเมื่อถูกชวนให้เขียนบทความเพื่อนักบัญชีเกี่ยวกับ Accounting Digital and Technology จึงอยากใช้โอกาสนี้เชิญชวนนักบัญชีและผู้ประกอบการทุกท่าน “มาเป็นนักบัญชีพันธุ์ใหม่ที่มี Digital DNA กันเถอะ”

ในยุคที่ทุกอย่างรอบตัวเต็มไปด้วย Digital ไม่ว่าในชีวิตประจำวันหรือในภาคธุรกิจ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีผลกระทบจากสถานการณ์ Covid-19 ทำให้ทุกท่านต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน การทำบัญชี หรือการสอบบัญชี นอกจากนี้ ยุคนี้ยังเป็นยุคที่ข้อมูลคือชุมพลใหม่ (Digital and Data - Driven World) การอยู่รอดในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (Digital Ecosystem) ที่เปลี่ยนไปอย่างก้าวกระโดด หรือแม้กระทั่งการเติมเต็มศักยภาพในการแข่งขัน หรือการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขัน เป็นสิ่งที่ธุรกิจในทุกอุตสาหกรรม ไม่ว่าขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

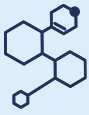
ท่านจะเริ่ม Digital Transformation ได้อย่างไร ?

ท่านต้องเริ่มจากการสร้างกรอบความคิด (Digital Mindset) โดยเชื่อว่า “เทคโนโลยีง่ายนิดเดียว” และพร้อมที่จะก้าวออกจาก Comfort Zone เดิม ๆ ของตนเอง ไม่ยึดติดกับรูปแบบ Business Model เดิม ๆ มีความพร้อมและคล่องตัวสำหรับการเปลี่ยนแปลง (Be Agile) ที่กำลังจะถาโถมมายังทุกท่าน ไม่ว่าท่านจะต้องการหรือไม่ ไม่ว่าท่านจะพร้อมหรือไม่ ดังนั้น น่าจะเป็นการดีกว่า ถ้าท่านเตรียมพร้อมเริ่มทำตั้งแต่ตอนนี้ และเชื่อเสมอว่าท่านทำได้

ท่านจะอย่างไร ในเมื่อท่านเป็นนักบัญชี ไม่ใช่ไอที (IT) ?

ท่านต้องทราบบทบาทของตัวท่านเอง ในฐานะผู้มีส่วนได้เสียและเกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการต่าง ๆ ขององค์กร และเป็นผู้ที่เข้าใจการเดินทางของข้อมูลและหลักการควบคุมภายในที่ดี ไซเคส บทบาทนี้สำคัญมากสำหรับองค์กร (ตั้งแต่ยุคก่อน Digital จนถึงปัจจุบัน) และเมื่อผนึกกำลังกับ IT ที่เข้มแข็ง องค์กรของท่านก็จะขับเคลื่อนไปได้ ในกระแสของการเปลี่ยนแปลงในยุค Digital หากธุรกิจ Digital Transform โดยใช้แค่ IT นำ จะได้โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี (IT Infrastructure) ที่ล้ำสมัย แต่หากองค์กรปรับตัวโดยใช้ธุรกิจนำ จะได้รูปแบบทางธุรกิจ (Business Model) ใหม่ ๆ ที่สามารถเพิ่มศักยภาพในการสร้างรายได้และความสามารถในการแข่งขันให้องค์กร

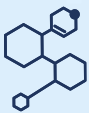
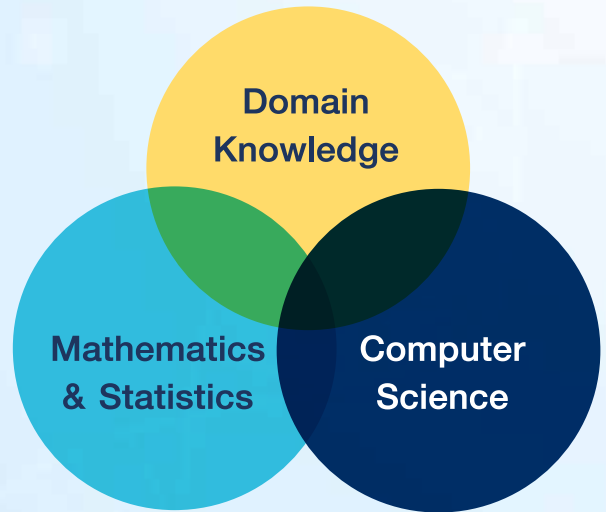

ทักษะอะไรบ้างที่เป็นที่ต้องการในยุค Digital ?

ทักษะในยุค Digital มักถูกแสดงด้วยวงกลมสามวงที่ทับซ้อนกัน ซึ่งประกอบด้วย

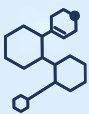
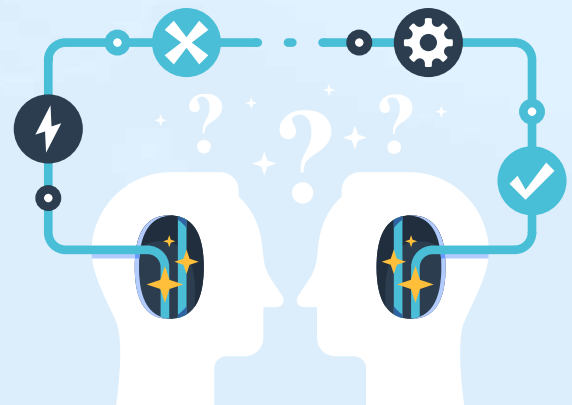
- 1) ทักษะด้านธุรกิจ (Domain Knowledge)
- 2) ทักษะทางคณิตศาสตร์และสถิติ (Mathematics and Statistics) และ
- 3) ทักษะทางวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (Computer Science)

ซึ่งเป็นทักษะ 3 ด้านหลัก ๆ ที่ถ้ารวมอยู่ในคนเดียว คน ๆ นั้น จะกลายเป็น Super Person ขึ้นมาทันที นั่นแสดงว่า ถ้าท่านในฐานะ นักบัญชีที่มีทักษะด้านธุรกิจตามบทบาทของท่านแล้ว ท่านอาจจะ Reskill โดยการเพิ่มพูนทักษะ 2 ด้านที่เหลือเพิ่มเติม หรือท่านอาจจะ Upskill โดยการปรับเปลี่ยนงานเดิม ๆ โดยใช้วิธีการใหม่ ๆ หรือนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ซึ่งไม่ว่าจะ Reskill หรือ Upskill ท่านควรเริ่มสร้างความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น Robotics Process Automation (RPA), Blockchain, Data and Analytics, Artificial Intelligence (AI) เป็นต้น

Soft Skill อะไรบ้างที่น่าสนใจ ?

นอกเหนือจากทักษะข้างต้น ซึ่งถือเป็น Hard Skill อีกมิติของทักษะที่จำเป็นในการสร้าง Digital DNA คือ ทักษะในเชิงปฏิสัมพันธ์ หรือ Soft Skill ซึ่งเป็นทักษะเฉพาะตัว ไม่สามารถหยิบยืมจากผู้อื่นได้ เช่น ทักษะด้านปฏิสัมพันธ์และการสื่อสาร ทักษะการปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะความเป็นผู้นำ ทักษะการบริหารเวลาและบริหารโครงการ ทักษะการนำเสนอข้อมูลโดยเฉพาะข้อมูลที่ซับซ้อน ทักษะการเจรจาต่อรอง หรือทักษะการคิดเชิงระบบและการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

ในมุมมองของท่าน จะสร้าง Digital DNA ได้อย่างไร ?

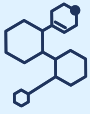
การจัดลำดับความสำคัญขององค์กรโดยยึดวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ขององค์กรเป็นสิ่งที่สามารถกำหนดทิศทางขององค์กรได้ และเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการการสร้าง Digital DNA องค์กรต้องอาศัย 3 ปัจจัย คือ (1) ภาวะผู้นำ (2) พนักงานที่มีศักยภาพ และ (3) การออกแบบองค์กร กล่าวคือ องค์กรต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้และทักษะ มีกรอบความคิดแบบ Digital และแสดงเป็นพฤติกรรมที่ชี้แนะองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลง ผนวกกับพนักงานที่มีศักยภาพ ซึ่งไม่ใช่แค่ศักยภาพในเชิงเทคนิค แต่เป็นศักยภาพที่พร้อมเรียนรู้ พัฒนา ร่วมมือร่วมใจ และพร้อมจะลงมือทำให้กับองค์กร และนำมาใช้ผ่านการออกแบบองค์กร โดยองค์กรควรลงทุนไม่เพียงแต่ทรัพยากรมนุษย์เท่านั้น แต่ควรพิจารณาลงทุนในเทคโนโลยีและกระบวนการ เพราะพนักงานไม่สามารถทำงานได้โดยปราศจากเครื่องมือและทรัพยากรที่เหมาะสม รวมถึงให้เวลาพนักงานในการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ดังกล่าว และจัดให้มีกลไกการดำเนินงานที่เหมาะสมและเอื้ออำนวย

1 ภาวะผู้นำ

2 พนักงานที่มีศักยภาพ

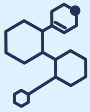
3 การออกแบบองค์กร

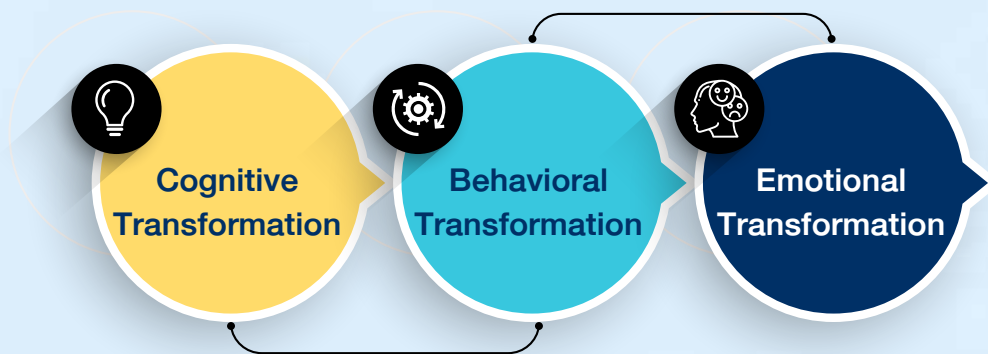
วัฒนธรรมองค์กรสำคัญแค่ไหน ในการสร้าง Digital DNA ?

การปรับองค์กรสู่ยุค Digital ควรมีการปรับความคิดของคนในองค์กร สร้างความเข้าใจร่วมกัน ทำให้คนในองค์กรมองเห็นเป้าหมายเดียวกัน ไม่ใช่เพียงแค่การลงทุนในเทคโนโลยี การสร้างแบบอย่างวัฒนธรรมองค์กรที่มีกรอบแนวคิดแบบเติบโต (Growth Mindset Culture) แต่วัฒนธรรมองค์กรควรมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และเข้าใจว่าพนักงานแต่ละคนไม่เหมือนกัน ไม่เร่งไม่กดดันให้ทุกคนปรับตัวและรับ Digital Culture อย่างปัจจุบันทันด่วน ควรเป็นวัฒนธรรมที่เอื้อให้คนที่พร้อมไปก่อน และคนที่พร้อมน้อยกว่าค่อยตามกันไป

การปรับเปลี่ยนควรเริ่มจากเปลี่ยนความคิด หรือเปลี่ยนพฤติกรรม ?

จากความคิดที่เปลี่ยนไป จะนำไปสู่พฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เพราะฉะนั้นควรเริ่มต้นจาก Cognitive Transformation โดยสร้าง Digital Mindset ที่คิดต่าง ทำต่าง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ จะนำไปสู่ Behavioral Transformation ที่ปรับรูปแบบการทำงาน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับส่วนต่าง ๆ มีความทนต่อความล้มเหลว และพยายามปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น จนกระทั่งกลายเป็น Emotional Transformation ที่มีความพร้อมและยืดหยุ่นต่อสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและยากจะคาดเดา และถ้าเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงขององค์กร

เราจะเริ่มสร้าง Digital DNA สามารถเรียนรู้ได้จากช่องทางไหนบ้าง ?

การเรียนรู้ในปัจจุบันมีหลากหลายมาก ท่านสามารถเลือกช่องทางที่เหมาะสมกับตัวท่านเอง ทั้งในแง่ของวิธีการและความสะดวก ซึ่งอาจเป็นการศึกษาแบบเป็นทางการในห้องเรียนที่ได้วุฒิ การฝึกอบรมระยะสั้น การอ่านบทความ หรือการศึกษาผ่านช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Facebook Live, Podcasts, Clubhouse นอกจากนี้ ทางสภาวิชาชีพบัญชีได้อำนวยความสะดวกให้กับนักบัญชี โดยจัดหัวข้อต่าง ๆ ที่น่าสนใจผ่านช่องทางการสื่อสารของสภาวิชาชีพบัญชีอยู่เสมอ ซึ่งมีทั้งที่มีค่าใช้จ่ายและไม่มีค่าใช้จ่าย ฝากติดตามกันด้วยนะคะ

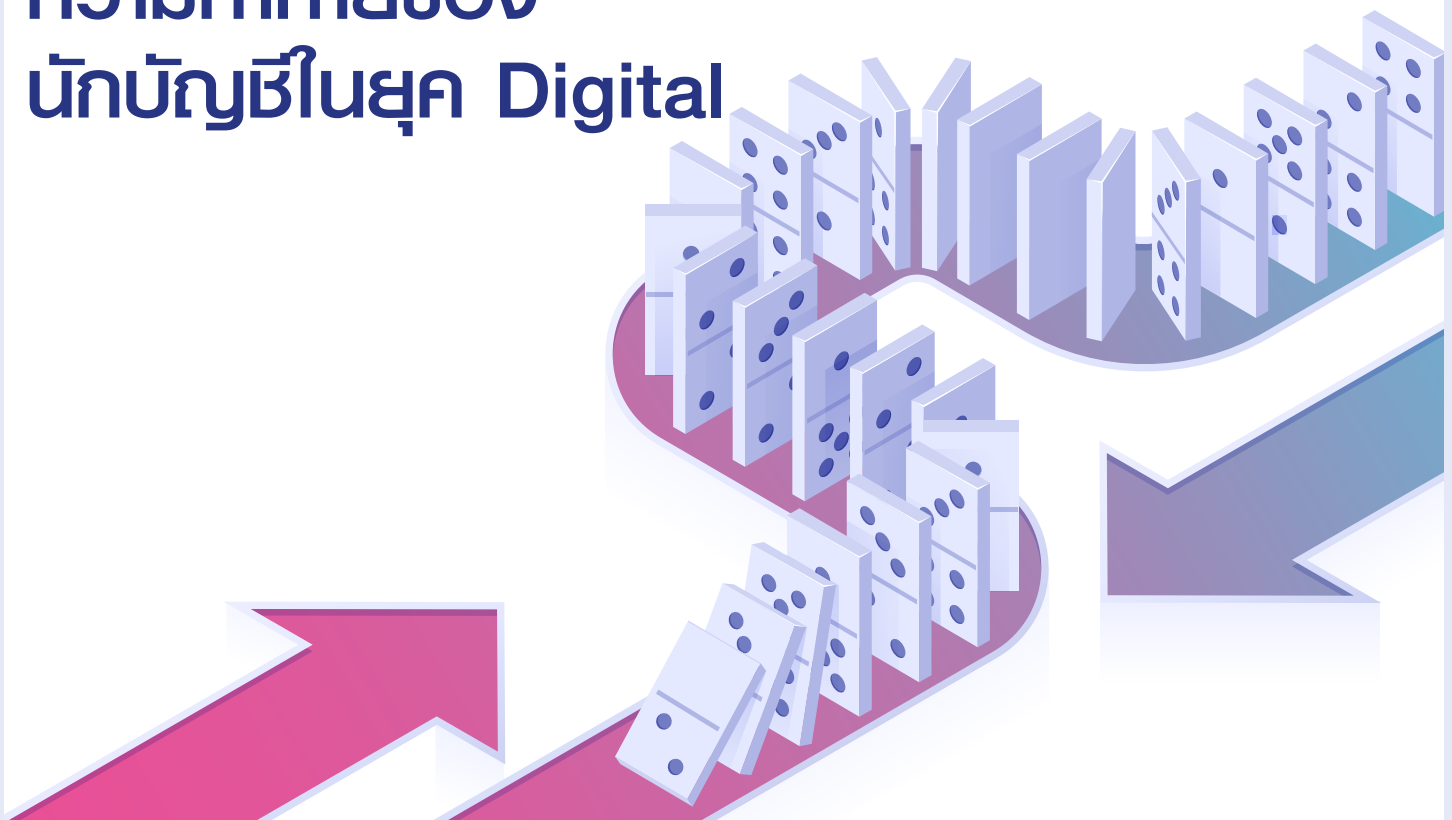
สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอร่วมเป็นแรงใจให้กับนักบัญชีทุกท่าน ก้าวผ่าน “Digital Disruption” ครังนี้ โดยรู้เท่า รู้ทัน และปรับ (Transform) ตนเอง และองค์กรได้อย่างเหมาะสมค่ะ

ข้อมูลอ้างอิง:

- Davenport, T.H. & Harris, J.G. 2007, *Competing on Analytics: The New Science of Winning*, Harvard Business School Press, Boston, Mass.
- Davenport, T.H. & Patil, D.J. 2012, 'Data Scientist: The Sexiest Job Of the 21st Century', *Harvard Business Review*, vol. 90, no. 10, pp. 70-6.
- McAfee, A. & Brynjolfsson, E. 2012, 'Big Data: The Management Revolution', *Harvard Business Review*, vol. 90, no. 10, pp. 60-8.
- Tambe, P. 2014, 'Big Data Investment, Skills, and Firm Value', *Management Science*, vol. 60, no. 6, pp. 1452-69.
- Fenlon M. & McEneaney S. 2018, 'How We Teach Digital Skills at PwC', *Harvard Business Review*, viewed 26 April 2021, <<https://hbr.org/2018/10/how-we-teach-digital-skills-at-pwc>>
- Deloitte, 'Building Your Digital DNA – Digital Transformation in Progress', viewed 26 April 2021, <<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Technology/gx-technology-building-your-digital-dna.pdf>>

พังก์เรส Disruption

ความท้าทายของ นักบัญชีในยุค Digital

เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้ผู้ทำบัญชีได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการทำงานแบบ End - to - End Process โดยการใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า (Advanced Technology) จึงนำมาสู่การจัดเสวนาภายใต้หัวข้อ “พังก์เรส Disruption ความท้าทายของนักบัญชีในยุค Digital” เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2564 ผ่าน Facebook Live ของสภาวิชาชีพบัญชี เพื่อให้ทุกท่านรับทราบผลกระทบของเทคโนโลยีที่มีต่อการทำงานทำบัญชี และเพื่อให้เป็นการเริ่มต้น ในการพัฒนากระบวนการทำงานให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานทำบัญชี เพิ่มคุณค่าในทักษะที่จำเป็นต่องานบัญชีที่พัฒนาขึ้น รวมถึงส่งเสริมและเสนอแนะการสร้างประสบการณ์แห่งการประกอบวิชาชีพบัญชีให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการทำบัญชี เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยต่อไป คณะวิทยากรจึงร่วมกันนำเสนอประสบการณ์ที่ได้แลกเปลี่ยนมุมมองผ่านบทความนี้

Disruptive Technology Trend

จากกระแสเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม อ้างอิงจากรายงานวิจัยเชิงเศรษฐกิจ จัดทำโดย Google Temasek and Bain & Company ได้ทำการสำรวจของผู้บริโภค 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย เวียดนาม สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ทั้ง 6 ประเทศ มีประชากรรวมกันประมาณ 580 ล้านคน ผลสำรวจพบว่า มีผู้ใช้ Internet เพิ่มขึ้น 40 ล้าน Users ในปี 2020 เมื่อเทียบกับปี 2015-2019 คิดเป็นร้อยละ 70 ของประชากร และจากผลกระทบ Covid-19 ยิ่งทำให้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันมากขึ้น จำนวนรายการ (Transaction) ของงานการค้าจากระบบแบบดั้งเดิมหรือ Offline เข้าสู่ระบบ Online เป็นจำนวนมาก แม้จะมีธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะได้รับผลกระทบในเชิงลบ แต่ธุรกิจ Ecommerce กลับได้รับผลกระทบในเชิงบวกจากภาวะเว้นระยะห่างทางสังคม ทำให้เกิดเศรษฐกิจของคนซึ่งใช้ชีวิตที่บ้านมากขึ้น และมีปฏิสัมพันธ์กับ Digital มากขึ้น ภาคธุรกิจ SMEs ต้องปรับตัวนำสินค้าเข้าระบบออนไลน์มากขึ้น รวมถึงการใช้ Cloud AI เข้ามาช่วยงานหาลูกค้าให้ได้มากขึ้น

เทคโนโลยีที่มีความสำคัญในอนาคต หรือ Digital Trend ซึ่งมีความสำคัญต่อกระบวนการของนักบัญชีที่จะนำมาลงบัญชีได้และสามารถนำเทคโนโลยีบางตัวมาใช้เพื่อให้งานบัญชีสะดวกและรวดเร็วขึ้นได้ ดังต่อไปนี้

1. **Internet of Things** จะเป็นการผสมผสานระหว่างนำ Internet มาใช้ควบคู่กับอุปกรณ์ชนิดอื่น ๆ เพื่อเก็บข้อมูลและนำข้อมูลมาวิเคราะห์

2. **Augmented Reality** เป็นการนำเทคโนโลยีเสมือนจริงมาใช้ในบางส่วน โดยมีการซ้อนทับกับโลกจริง

3. **Virtual Reality** เป็นการนำเทคโนโลยีจำลอง 3 มิติมาใช้ทำให้เกิดภาพเสมือนจริงทั้งหมด

4. **Blockchain** เทคโนโลยีการเก็บข้อมูลแบบตัว (Distributed Ledger) ที่ไม่ต้องใช้บุคคลที่สามมาทำหน้าที่เป็นตัวกลางมีแนวโน้มนำมาปรับใช้กับธุรกิจการเงินการธนาคารมากขึ้น เช่น การซื้อขายสินทรัพย์ Digital หรือ การทำธุรกรรมการเงินบางประเภท

5. **Artificial intelligence (AI)** คือเทคนิคการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ขั้นสูงที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองและสามารถนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เหล่านี้มาช่วยประกอบการตัดสินใจ

6. **3D Printing** เป็นเทคโนโลยีการพิมพ์แบบ 3 มิติมาขึ้นรูปเพื่อช่วยลดต้นทุนต่าง ๆ

7. **Drone** อุปกรณ์บินได้ โดยสามารถบังคับทิศทางได้ในระยะไกล โดยหลาย ๆ ที่ได้เริ่มนำโดรนมาใช้ในการตรวจสอบบัญชี เช่น การตรวจนับสินค้าในพื้นที่ทุรกันดาร หรือพื้นที่เสี่ยง โดยมีหลายประเทศนำมาใช้แล้ว

8. **Robotics** มีสองมุมมองคือการนำหุ่นยนต์มาทำงาน เช่น หุ่นยนต์ในการผลิตสินค้าบางส่วน หรือการเสิร์ฟอาหาร และอีกมุมมองหนึ่งคือเทคโนโลยีที่เรียกว่า RPA ที่ไม่ใช่ลักษณะหุ่นยนต์ แต่เขียน Software เขียนโปรแกรมให้คอมพิวเตอร์ทำงานแทนคน เช่น นำ RPA มาดึงข้อมูลบัญชีธนาคารมาทำ Bank Statement หรือนำมาคำนวณเงินเดือนสรุปยอดเงินเดือนโดยส่งจ่ายไปที่ธนาคาร

9. **User Interfaces** คือการนำเทคโนโลยีรูปแบบใหม่มาช่วยในการสื่อสารระหว่างมนุษย์กับระบบคอมพิวเตอร์ เช่น การสั่งงานด้วยเสียง หรือ Chatbot

10. **Cloud** เนื่องจากสถานการณ์ Covid-19 มีการ Work From Home ทำงานผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้นเพิ่มการใช้งานบนระบบ IT ให้ยืดหยุ่นได้มากทำให้เพิ่มจำนวนปริมาณผู้ใช้งาน Cloud

“ทั้ง 10 เทคโนโลยีนี้ ต่อไปในอนาคตนักบัญชีจะต้องทำการเรียนรู้ พิจารณาวาดจะนำเทคโนโลยีไหนมาใช้ในการบัญชี เพื่อให้การทำงานง่ายขึ้นและสะดวกขึ้น นักบัญชีจะต้องเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในงาน เนื่องจากงานที่ใช้ทักษะไม่สูงมากโครงสร้างซ้ำ ๆ รูปแบบตายตัวอาจจะหายไป หรือทำให้ผลตอบแทนน้อยลง เพราะฉะนั้นตอนนี้ทุกคนต้อง Up Skill และมีประโยชน์ทั้งท้ายให้ทุกท่านเห็นภาพได้ชัดเจนว่า “Digital คือทางรอด ไม่ใช่ทางเลือก”

Digital Transformation

Strategy

Strategy กระบวนการในการ Digital transformation หรือ Digital Upskill ควรเริ่มจากการกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) ขององค์กรหลักสำคัญคือวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและทำงานเป็นทีมที่มีเป้าหมายหลักที่จะปรับเปลี่ยนองค์กรให้รับกับการทำงานในยุค Digital โดยให้มองเป็นภาพองค์กรและระดับบุคคล ผู้นำองค์กรจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเรื่องของ Culture กับ Mindset อาจเริ่มจากกลุ่มคนเล็ก ๆ ต่อยอดเป็นรูปธรรมให้เห็นมากขึ้น คนบุกเบิกไม่ต้องเก่งเทคโนโลยีมากแต่ต้องเป็นคนที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่และเข้าใจกระบวนการทำงาน เมื่อทำสำเร็จก็จะสามารถขยายผลเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้ได้ผลมากขึ้น เช่น หน่วยงานบัญชีที่ทำงานในลักษณะให้บริการฝ่ายงานต่าง ๆ ในองค์กรสามารถจัดตั้งทีมงานในการทำ Digital Transformation มีการศึกษาเทคโนโลยีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Blockchain RPA เพื่อมาทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อพัฒนางานในองค์กร

Culture

Culture การสร้างวัฒนธรรมในองค์กรที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เรียนรู้กระบวนการใหม่ ควรเปิดโอกาสให้คนมาทดลองอะไรใหม่ ๆ การลงทุนต้องใช้เวลากับคน การเรียนรู้แบบ Community แบ่งปันกัน จะช่วยให้การถ่ายทอดความรู้ในองค์กรประสบผลสำเร็จได้ กรณีที่นำเทคโนโลยีมาใช้แล้ว อาจจะมีปัญหาในการปรับตัวร่วมกันของคนหลายรุ่น (Multi Generation) จะต้องชี้ให้เห็นประโยชน์ก่อน ว่าจะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะช่วยสร้างการมีส่วนร่วมมากขึ้นและการยอมรับเทคโนโลยีเป็นประโยชน์ในการปรับตัวเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทุก ๆ คนจะมีประสบการณ์และทักษะการทำงานแตกต่างกันไป หากมีการหารือร่วมกัน ใช้ทักษะของคนรุ่นเก่ามาผสมผสานกันจะทำให้การทำงานได้ง่ายขึ้น ได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้น

Mindset

Mindset นักบัญชีรุ่นใหม่ควรต้องมี Open Mindset ถ้าเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ กระบวนการคิดการทำงานจะต้องกล้าที่จะเรียนรู้ลองผิดลองถูกกับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อไม่ให้ผิดพลาดอีก “Fail Fast & Learn Fast” จะเสริมให้สามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ต่อไปได้ เช่น การเรียนรู้โปรแกรม การใช้งานให้เกิดความคุ้นชินเทคโนโลยีและเสริมความถนัดในการใช้งาน ความตั้งใจ หรือ Passion จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะขับเคลื่อนการทำงานให้ก้าวข้ามไปสู่เทคโนโลยี เพื่อให้องค์กรได้ดีขึ้นได้ “ทัศนคติ” เป็นสิ่งสำคัญที่คนเราหากมีการเรียนรู้ที่ดี ก็จะสามารถพัฒนาความรู้ต่อไปได้

Process Improvement

Process Improvement ในการทำงาน หรือปิดบัญชีที่มีปริมาณรายการมาก ๆ สามารถใช้ทักษะในการวิเคราะห์หาว่าขั้นตอนใดที่ควรแก้ไข ปรับปรุงออกแบบระบบงานให้มีประสิทธิภาพขึ้น โดยผู้นำและทีมงานจะต้องมารับฟังว่ามีปัญหาอะไรบ้าง ค้นหาสาเหตุที่แท้จริง และพัฒนาโดยชี้ให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับจะช่วยไม่ให้เกิดการต่อต้านการใช้เทคโนโลยีของผู้ใช้งานสร้างความมีส่วนร่วม ความท้าทายของการทำงานร่วมกันนี้จะต้องใช้ทักษะในการวิเคราะห์และองค์ความรู้ของเทคโนโลยีที่สามารถนำมาแก้ปัญหาจะช่วยพัฒนา Process การทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การนำ Robotic และ AI มาใช้ เพื่อลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนและใช้จำนวนชั่วโมงการทำงานมาก และอาจเกิดความผิดพลาดให้ทำงานได้รวดเร็วและถูกต้องยิ่งขึ้นได้

Digital Upskills

นักบัญชีควรเสริมความรู้และทักษะใหม่ ๆ โดยขอแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เรื่องของ Technical Skill และ Soft Skill ดังนี้

1. **Technical Skill** ได้แก่ Digital Skill เป็นพื้นฐานของนักบัญชี คือ Data Analytics ทักษะสำคัญ คือ ต้องวิเคราะห์ข้อมูลได้ และบอกประโยชน์ของการนำข้อมูลวิเคราะห์ไปใช้ได้ สามารถเลือกเทคโนโลยีและทักษะต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เหมาะกับกลยุทธ์ขององค์กร
2. **Soft Skill** เรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนาทักษะการสื่อสาร หรือ Communication Skill เพื่อสามารถอธิบายตัวเลขทางบัญชีหรือข้อมูลสำคัญให้กับผู้บริหารและทีมงานเข้าใจได้ นักบัญชีต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของธุรกิจ เพื่อจะนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ได้อย่างเหมาะสม ชัดเจน และได้ประเด็นที่สำคัญอนาคตจะมี Business Model ใหม่ ๆ มากยิ่งขึ้น นักบัญชีจะมีบทบาทต่อธุรกิจสูงขึ้นในการนำเสนอข้อมูลเพื่อการตัดสินใจต่อผู้บริหารมากขึ้นด้วยเช่นกัน ทักษะด้านภาษา เช่น ภาษาอังกฤษจะเป็นสิ่งจำเป็นในการศึกษาและพัฒนาต่อยอดความรู้ สิ่งสำคัญที่สุดคือเรื่องของจรรยาบรรณและความซื่อตรงของนักบัญชีวิชาชีพซึ่งจะทำให้วิชาชีพเป็นที่ยอมรับและมีคุณค่าต่อสังคม

ทั้งหมดเป็นมุมมองที่สะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีส่วนในการทำงานของนักบัญชี ผู้ทำบัญชี และมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบมากยิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งจะต้องเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวที่จะนำมาใช้ในการทำงานต่อไปได้ด้วย และการเสวนาในครั้งนี้ คณะวิทยากรมุ่งหวังนำเอาประเด็นดังกล่าวเพื่อมาเป็นข้อมูลอันเป็นประโยชน์ให้กับทุกท่าน และร่วมกันพัฒนาวิชาชีพบัญชีของเราต่อไป

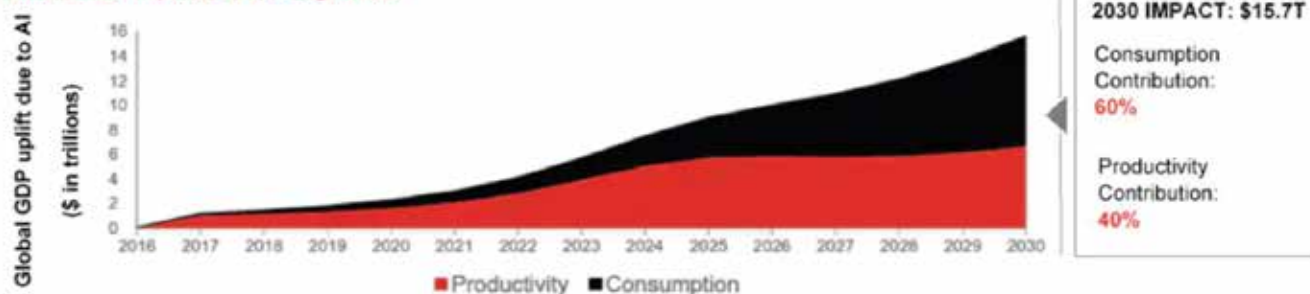
Responsible AI

ที่สามารถไว้วางใจได้

“ก้าวให้ทัน AI เพราะเทคโนโลยีนี้จะยังคงอยู่กับเราต่อไปอีกนาน” ด้วยศักยภาพของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรือ เอไอ (Artificial Intelligence: AI) ที่ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วไร้ขีดจำกัดในโลกทุกวันนี้ ย่อมจะช่วยขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวไปข้างหน้าได้อีกยาวไกล ซึ่งหากว่าใครสามารถใช้ AI ได้อย่างชาญฉลาดด้วยแล้ว ก็จะสามารถสร้างประโยชน์ได้อย่างมหาศาล ทั้งในระดับธุรกิจ ระดับชาติ และในระดับบุคคลทั่วไปอีกด้วย

ทั้งนี้ รายงาน Global Artificial Intelligence Study: Exploiting the AI Revolution ของ PwC ได้คาดการณ์ว่า AI จะส่งผลให้ GDP โลก เติบโตขึ้นถึง 15.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐภายในปี 2573 เนื่องจากเทคโนโลยี AI จะเข้ามาช่วยเพิ่มความสามารถในการเพิ่มผลผลิต ตลอดจนอุปสงค์ในการซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น โดย AI จะเข้ามามีบทบาทในทุกภาคส่วนของอุตสาหกรรมตั้งแต่การให้บริการลูกค้างานขาย ไปจนถึงระบบอัตโนมัติที่อยู่เบื้องหลังการทำงานต่าง ๆ ซึ่งจากรายงานผลสำรวจความคิดเห็นของซีอีโอทั่วโลก ของ PwC ยังพบด้วยว่า 85% ของผู้บริหารเชื่อมั่นว่า AI จะเข้ามาเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญภายในอีก 5 ปีข้างหน้า

Global GDP Impact of AI through 2030

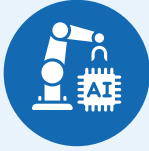
อย่างไรก็ดี ศักยภาพอันมหาศาลของ AI ย่อมจะนำมาซึ่งความเสี่ยงจากการใช้งานที่สูงขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วย ยกตัวอย่างเช่น เราจะมั่นใจได้อย่างไรว่า อัลกอริทึม AI ที่ใช้ในการตัดสินใจนั้นเชื่อถือได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา และก่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากไม่สามารถอธิบายได้ว่า ระบบ AI นั้นมีกลไกการทำงานอย่างไร ฉะนั้น จึงควรมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการนำ AI เข้ามาใช้งาน

ในลำดับถัดไป ดิฉันจะชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งาน AI ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจและความพร้อมในการรับมือกับความเสี่ยงเหล่านี้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน คือ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบ โดยองค์กรต้องตระหนักถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ทั้งข้อดีและข้อเสียอย่างรอบคอบ เพื่อให้ธุรกิจสามารถดึงศักยภาพของ AI มาช่วยขับเคลื่อนการเติบโตได้อย่างเต็มที่

ความเสี่ยงจากการใช้งาน AI ซึ่งอาจส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ ทั้งต่อระดับองค์กรและระดับชาตินั้น อาจเกิดขึ้นได้ดังต่อไปนี้

ความเสี่ยงระดับองค์กร

ด้านการปฏิบัติการ

อัลกอริทึม AI ที่มีการนำเข้าข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง (ไม่มีการควบคุมปัจจัยต่าง ๆ) และตามความชอบส่วนบุคคลอาจนำมาซึ่งความเสี่ยงที่จะเรียนรู้และเลียนแบบอคติของมนุษย์ได้

ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ ได้แก่

- ความเสี่ยงต่อข้อผิดพลาด
- ความเสี่ยงต่ออคติ
- ความเสี่ยงต่อความไม่ชัดเจน
- ความเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนด้านประสิทธิภาพ
- การขาดกระบวนการให้ข้อเสนอแนะ

ด้านการควบคุม

เช่นเดียวกับเทคโนโลยีด้านอื่น ๆ AI เองก็ควรที่จะมีการกำกับดูแลในระดับองค์กร รวมถึงมีการระบุและการควบคุมความเสี่ยงที่ชัดเจนด้วยเช่นกัน

ความเสี่ยงจากการควบคุม ได้แก่

- ความเสี่ยงที่ AI จะ “แข็งแกร่งเกินที่จะควบคุมได้”
- การไม่สามารถควบคุม AI ที่เป็นภัยได้

ด้านความปลอดภัย

นับตั้งแต่มีระบบอัตโนมัติเกิดขึ้นนั้น มนุษย์ก็ได้เพียรพยายามที่จะหลีกเลี่ยงความเสี่ยงด้านความปลอดภัยมาตลอดรวมทั้งระบบ AI ด้วยเช่นกัน

ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย ได้แก่

- ความเสี่ยงด้านภัยคุกคามทางไซเบอร์
- ความเสี่ยงด้านการละเมิดความเป็นส่วนตัว
- ความเสี่ยงของซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ส
- การโจมตีของฝ่ายตรงข้าม

ความเสี่ยงระดับชาติ

ด้านเศรษฐกิจ

การนำระบบอัตโนมัติมาใช้งานในภาคส่วนต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงาน และความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไป

ความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ได้แก่

- ความเสี่ยงจากการใช้ระบบอัตโนมัติแทนที่แรงงานมนุษย์
- ความเสี่ยงจากการผูกขาดอำนาจของบริษัทใดบริษัทหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
- ความเสี่ยงที่จะต้องรับความผิดทางกฎหมาย

ด้านสังคม

การนำระบบอัตโนมัติ AI ซึ่งมีความซับซ้อนมาใช้งานอย่างกว้างขวางนั้น อาจก่อให้เกิดภาวะที่เรียกว่า “Echo-Chambers” คือ การเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเครื่องจักรกับเครื่องจักรมากขึ้น ในขณะที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันเองนั้นกลับลดน้อยถอยลง

ความเสี่ยงทางสังคม ได้แก่

- ความเสี่ยงจากการโจมตีอัตโนมัติที่อาจมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น
- ความเสี่ยงต่อปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม

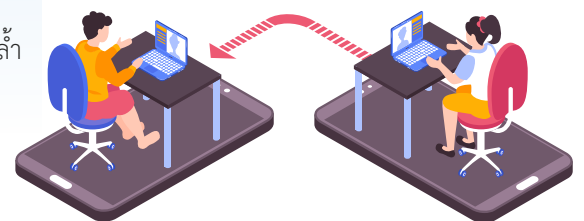
ด้านจริยธรรม

Solution ด้าน AI ที่ได้รับการพัฒนาเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยเฉพาะ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งกันกับค่านิยมบางอย่างของทั้งในระดับองค์กรและในระดับสังคม

ความเสี่ยงด้านจริยธรรม ได้แก่

- ความเสี่ยงจากการขาดค่านิยมที่เหมาะสม
- ความเสี่ยงจากค่านิยมที่ไม่สอดคล้องกัน

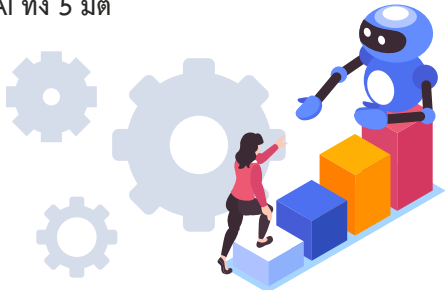

จากความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ข้างต้นที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้งาน AI ในธุรกิจนั้น จึงได้เกิดแนวทางการปฏิบัติ เพื่อจัดการกับความเสี่ยงดังกล่าว ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้งาน AI ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความความรับผิดชอบ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกันของบุคลากรทั้งองค์กร ตั้งแต่คณะกรรมการบริษัท ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยธุรกิจ หรือผู้เชี่ยวชาญด้าน AI ตลอดจนพนักงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน โดยการรับมือกับสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ไม่ใช่บทบาทหน้าที่ของบุคคลใดเพียงบุคคลหนึ่งเท่านั้น แนวทางการปฏิบัติและแนวทางการใช้งาน AI ดังกล่าวนี้นี้ ได้รับการออกแบบมา เพื่อช่วยให้สามารถสร้างนวัตกรรมได้อย่างมีความรับผิดชอบและเกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นองค์กรนั้นอาจจะกำลังเริ่มต้นหรืออาจกำลังใช้งาน AI ในธุรกิจอยู่แล้ว โดยสามารถปรับแต่งให้เข้ากับทุกสถานการณ์เพื่อความเหมาะสมกับธุรกิจ

🔍 Responsible AI คืออะไร ?

Responsible AI ได้รับการพัฒนาขึ้นมา เพื่อใช้เป็นกรอบวิธีการปฏิบัติงานที่สามารถ ปรับแต่งได้ (Customisable) ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องมือและกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยให้สามารถควบคุมและใช้ประโยชน์ AI ได้อย่างมีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบ ตั้งแต่ระดับกลยุทธ์ ไปจนถึงการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจริง โดยเมื่อมีการปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมแล้ว ก็จะสามารถตอบสนองความต้องการทางธุรกิจเฉพาะ ตามระดับการใช้งาน AI ในระดับต่าง ๆ ได้ต่อไป

แนวทางเบื้องต้นของ Responsible AI
แนวทางในภาพรวม ที่ช่วยจัดการ Responsible AI ทั้ง 5 มิติ

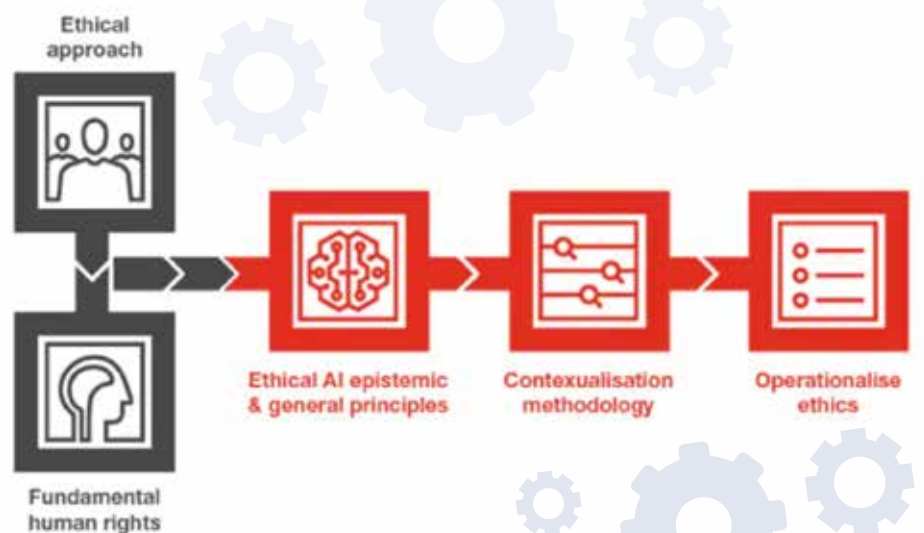
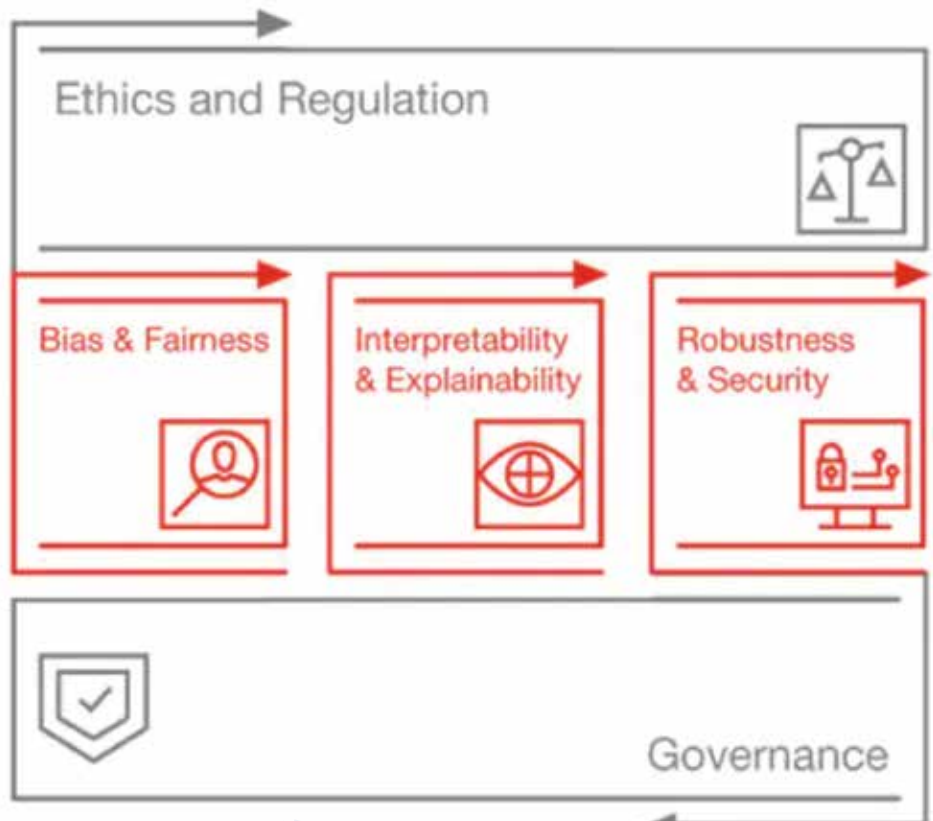

🔍 ด้านสังคมและจริยธรรม

🔄 จริยธรรมและกฎเกณฑ์ (Ethics and Regulations)

AI ที่ใช้งานอยู่นั้นชอบด้วยกฎหมาย และมีการใช้งานอย่างมีจริยธรรมหรือไม่ ?

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้าน AI อย่างมีจริยธรรมนั้น จำเป็นต้องมีแนวทางการกำกับดูแล เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างมีจริยธรรม และคุณธรรมในบริบทต่าง ๆ สำหรับ Solution ด้าน AI โดยเฉพาะ รวมถึงควรมีการระบุและการจัดการความเสี่ยงด้านจริยธรรม โดยนำหลักการทางจริยธรรมตลอดจนหลักสิทธิมนุษยชน มาเป็นแนวทางปฏิบัติ

อคติและความเป็นธรรม (Bias and Fairness)

AI ที่ใช้งานอยู่นั้นปราศจากอคติ หรือมีความเป็นธรรมหรือไม่ ?

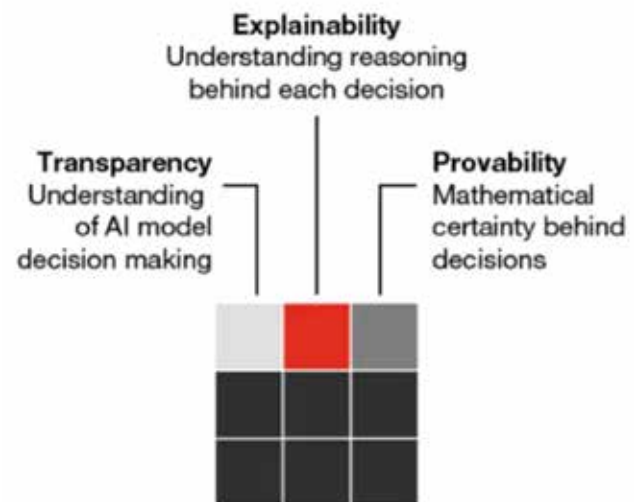
ระบบ AI ที่นำเข้าข้อมูลที่มีอคติต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลใดก็ตาม อาจส่งผลต่อการตัดสินใจที่ผิดพลาด ซึ่งอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ไม่เป็นธรรมต่อทั้งในระดับตัวบุคคลและระดับกลุ่มคนได้

คำว่า “ความเป็นธรรม” นั้นเป็นสภาวะของโครงสร้างทางสังคมที่มีนิยามที่มีความหลากหลายและในบางครั้งก็ขัดแย้งกันเอง ฉะนั้นเพื่อให้องค์กรตระหนักถึงอคติบางอย่าง (ของอัลกอริทึมและข้อมูล) ที่อาจเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบการปฏิบัติงานมาตรฐานเพื่อช่วยนิยาม “ความเป็นธรรม” ที่เหมาะสม ตลอดจนช่วยตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขกระบวนการต่าง ๆ ให้ถูกต้อง อันจะนำมาซึ่งระบบที่สามารถตัดสินใจได้อย่างเป็นธรรมและมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ความสามารถในการตีความและอธิบาย (Interpretability & Explainability)

กลไกการตัดสินใจของ AI นั้นเป็นอย่างไร ?

ระบบ AI ที่ผู้ใช้งานไม่สามารถทำความเข้าใจได้ อาจนำมาซึ่งภาวะ “Black Box” คือ สัญญาณการของข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างการทำงานภายใน ซึ่งจะทำให้องค์กรถูกจำกัดความสามารถในการอธิบายและให้เหตุผลในการตัดสินใจทางธุรกิจที่สำคัญ ๆ ได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขต่อไปในอนาคต ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่ต้องกำหนดวิธีการพัฒนา AI เพื่อให้ Model ที่ใช้ในการตัดสินใจนั้นมีความชัดเจนโปร่งใส สามารถอธิบายระเบียบวิธีต่าง ๆ ในการตัดสินใจ และสามารถพิสูจน์ได้ โดยมีการปรับวิธีการให้สอดคล้องกับมุมมองของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งแตกต่างกันออกไป

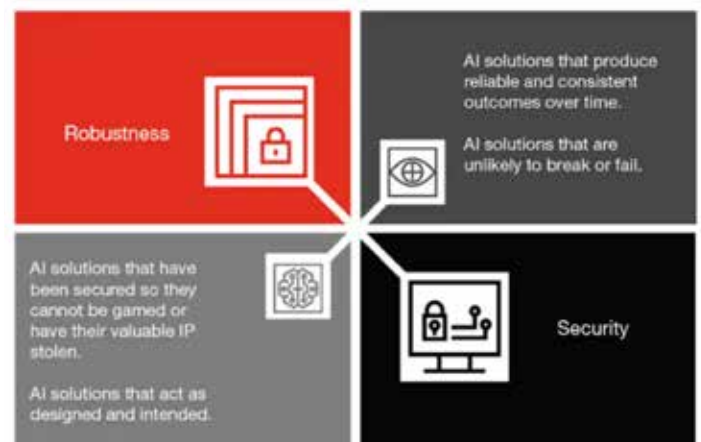

ความทนทานและความปลอดภัย (Robustness & Security)

AI ที่ใช้งานอยู่นั้นทำงานได้ตามความต้องการหรือไม่ ?

ระบบ AI ที่ไม่มีเสถียรภาพ และไม่สามารถตอบโต้ภัยคุกคามความต้องการด้านประสิทธิภาพได้อย่างสมำเสมอนั้น อาจเพิ่มความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดข้อผิดพลาด ตลอดจนการตัดสินใจที่คลาดเคลื่อนได้

เพื่อช่วยให้ระบบการทำงานมีความยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น จึงควรจะมีการกำหนดมาตรฐานวิธีการปฏิบัติงาน ที่จะช่วยให้สามารถระบุถึงจุดบกพร่องของ Model ตลอดจนสามารถประเมินความปลอดภัยของระบบและติดตามประสิทธิภาพการทำงานในระยะยาวได้

การกำกับดูแล (Governance)

ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบดูแลระบบ AI ที่ใช้งานอยู่ ?

เพื่อให้การพัฒนาและการใช้งานระบบ AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ควรจะต้องมีระเบียบวิธีการกำกับดูแลองค์รูปแบบ End - to - End ซึ่งมีการมุ่งเน้นไปที่ความเสี่ยงและการควบคุมต่าง ๆ ในทุกขั้นตอนและทุกระดับของระบบ AI ตั้งแต่โมเดลในระดับองค์กร จนถึงระดับตัวบุคคล (แบบบนลงล่าง)

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการ ลูกค้า และหน่วยงานกำกับดูแลในองค์กร อาจมีคำถามมากมายเกี่ยวกับการใช้งาน AI ยกตัวอย่างเช่น AI ได้รับการพัฒนาและการกำกับดูแลอย่างไร ซึ่งในฐานะองค์กรจะต้องไม่เพียงแต่แสดงความพร้อมในการตอบคำถามต่าง ๆ เหล่านี้ให้ได้เท่านั้น แต่จะต้องแสดงให้เห็นด้วยว่า ได้มีการปฏิบัติตามหลักการกำกับดูแลตลอดจนกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยืนยันได้ว่า AI ที่นำมาใช้งานนั้น จะสามารถสร้างคุณค่าให้แก่องค์กรและสังคมได้อย่างแท้จริง

ข้อมูลอ้างอิง:

- A practical guide to Responsible Artificial Intelligence (AI), PwC
- Global Artificial Intelligence Study, PwC
- 24th Annual Global CEO Survey, PwC

โดย นายกฤษิต ตรีเวชวินิจ

คณะทำงานพัฒนาและศึกษาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการทำบัญชี
ภายใต้คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี

มาทำความรู้จักกับ RPA Solution การทำงานอัตโนมัติ สำหรับยุค Digital Transformation

ใน โลกธุรกิจปัจจุบัน ถือเป็นยุคที่มีการแข่งขันสูง และคำว่า “Digital Transformation” ได้ถูกกล่าวถึงกันในวงกว้างมากขึ้น ทุก ๆ วัน หลายหลายองค์กรในทุกสายงานธุรกิจ ต่างนำเทคโนโลยี Digital เข้ามาประยุกต์ใช้ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อเปลี่ยนแปลง หรือเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานต่าง ๆ ภายในองค์กรที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ช่วยสร้างศักยภาพในการแข่งขัน ทำให้ธุรกิจดำเนินไปได้ทันเทคโนโลยีในโลกปัจจุบัน รวมถึงนำมาช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์และ

การบริการไปสู่สิ่งที่ลูกค้าคาดหวังได้ โดยท่ามกลางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่องค์กรได้เลือกนำมาใช้ ชื่อของ “Robotic Process Automation” หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “RPA” ก็เป็นหนึ่งในเทคโนโลยีที่หลายองค์กรจับตามอง และอยากศึกษาเรียนรู้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในองค์กร ดังนั้น บทความนี้จึงอยากพาทุกท่านไปทำความรู้จักกับเจ้า Robot ยุค Digital Transformation ที่จะเข้ามาช่วยงานองค์กร รวมถึงมาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยงานของเรา กันนะครับ

Robotic Process Automation (RPA) คืออะไร

คือ ซอฟต์แวร์โรบอท (Software Robot) ที่ทำงานเลียนแบบการทำงานของมนุษย์ ส่วนใหญ่มักนำมาใช้กับงานในออฟฟิศ โดยมีการผสมผสานเทคโนโลยีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Rule Engine, Image Recognition, Machine Learning และ AI เพื่อให้การทำงานเป็นแบบอัตโนมัติ และเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น

หรือหากจะอธิบายให้เข้าใจง่าย ๆ คือ RPA เป็นโปรแกรมที่ติดตั้งบนเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วสามารถทำงานได้เปรียบเสมือนมนุษย์ มีความสามารถในการจัดการกับงานต่าง ๆ ที่พนักงาน (มนุษย์) เป็นคนทำ โดยจะเป็นการสร้าง Robot บนโปรแกรมตาม Pattern ที่เรากำหนดเอาไว้ ซึ่ง Robot แต่ละตัวที่ถูกสร้างขึ้นมานั้น ก็จะสามารถทำตาม Pattern ที่ถูกกำหนดเอาไว้แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะ Pattern ของงานที่มีลักษณะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ ซึ่งปกติแล้วเป็นงานที่มนุษย์ทำเป็นประจำอยู่ทุกวัน (Daily Work) หรืองานที่เกิดความผิดพลาดจากมนุษย์ (Human Error) ได้โดยง่าย เช่น งานที่เกี่ยวข้องกับตัวเลขบัญชี หรือการกรอกข้อยอดต่าง ๆ เพราะ Robot สามารถทำงานให้เราได้อย่างแม่นยำและรวดเร็วกว่านั่นเอง

ตามที่เราเข้าใจกันว่า RPA จะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจได้เป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความต้องการเลือกกระบวนการทำงาน (Use Case) ที่เหมาะสมกับการจะนำ RPA มาใช้ทำงานแทนมนุษย์ด้วย เพราะหากเราเลือกกระบวนการทำงานที่ไม่เหมาะสมต่อให้เทคโนโลยี Digital ที่ดีแค่ไหน ก็จะไม่ช่วยทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กรของเราได้ และต่อไปนี้ คือ กระบวนการทำงานที่เหมาะสมกับการนำ RPA มาช่วยทำงานแทนมนุษย์ได้ดี ซึ่งประกอบไปด้วย

Repetitive Work (กระบวนการทำงานที่ทำซ้ำ ๆ ทำบ่อย ๆ) เช่น การนำข้อมูลต่าง ๆ ภายในอีเมลคำสั่งซื้อจากลูกค้าวันละ 100 - 200 รายการ ได้แก่ ชื่อลูกค้า เบอร์โทรศัพท์ต่อ รายการสั่งซื้อ แล้วนำไปเก็บเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล เพื่อให้ผู้แทนขายประสานงานกับลูกค้า และทำเช่นนี้เหมือนเดิมทุกครั้ง

Rules - Based (กระบวนการต้องมีกฎเกณฑ์ชัดเจนในการตัดสินใจ) RPA เป็น Software Robot ไม่มีความรู้สึกเหมือนมนุษย์ ดังนั้น หากกระบวนการที่มีจุดตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึกหรือใช้ประสบการณ์ของพนักงานเป็นจุดตัดสินใจ Robot จะไม่สามารถทำงานนี้ได้

High Volume (กระบวนการที่มีจำนวนมาก ๆ) เช่น กระบวนการอนุมัติสินเชื่อที่มีประมาณ 1,000 ธุรกรรมต่อวัน หรือกระบวนการที่ใช้เวลานานมากในการทำตั้งแต่ต้นจนจบต่อหนึ่งกระบวนการ

Standardization & Stability (กระบวนการจะต้องมีมาตรฐานชัดเจน) มีจำนวนข้อยกเว้น (Exception) ที่น้อยที่สุด และที่สำคัญต้องเป็นกระบวนการที่เสถียรไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ วิธีคิดอย่างง่ายที่สุด คือ ใน 1 ปีที่ผ่านมาไม่มีการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการดังกล่าว เพราะการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการย่อมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงโปรแกรมที่ RPA อีกด้วย

โดยสรุป ก็คือ สิ่งที่ Software Robot เข้ามาช่วยงานพนักงาน (มนุษย์) และองค์กร ก็คือ งานอะไรที่ต้องทำซ้ำ ๆ ต้องการความถูกต้องและรวดเร็ว มีปริมาณมาก ไม่ต้องใช้การตัดสินใจเชิงความรู้สึก (Judgement) และไม่มีข้อยกเว้นที่ทำให้ซับซ้อน พวกเขาจะสามารถทำแทนเราได้เป็นอย่างดี เพราะงานเหล่านี้เป็นงานที่มนุษย์มองว่า เป็นงานที่น่าเบื่อ งานที่ต้องใช้แรงเยอะ อีกทั้งปริมาณงานประเภทนี้ ก็มักจะมีไม่ใช่น้อยกันเลยทีเดียว ในองค์กรของเรา

อย่างไรก็ตามการทำ Digital Transformation ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กรนั้น อาจจะไม่ใช่การเลือกเทคโนโลยีที่ดีที่สุด หรือมีราคาแพงที่สุดมาใช้ แต่เป็นการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับองค์กรมากที่สุด ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความเข้าใจในรูปแบบการดำเนินธุรกิจ (Business Model) ที่ทำอยู่อย่างลึกซึ้ง และมีความเข้าใจถึงเทคโนโลยีที่จะใช้ เนื่องจากการปรับตัวตามองค์กรอื่นโดยเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินธุรกิจของเราเอง ก็อาจจะเป็นการลงทุนที่สูญเปล่าทั้งด้านงบประมาณและเวลาก็เป็นได้

และเชื่อกันว่า นอกจากที่โลกธุรกิจกำลังถูกท้าทายจาก Digital Disruption แล้ว การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ยิ่งจะเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาในการทำให้หลายองค์กรต้องเร่งปรับตัวและหันมาทำ Digital Transformation เพื่อความอยู่รอดกันอย่างจริงจังขึ้นไปอีก ดังนั้น ไม่เพียงเฉพาะเทคโนโลยี RPA เท่านั้น แต่ยังมีอีกหลากหลายเทคโนโลยีที่กำลังเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโลกธุรกิจในยุค New Normal นับจากนี้ อย่างแน่นอน แล้วทุกท่าน...พร้อมหรือยังที่จะปรับตัวเรียนรู้ไปกับสิ่งเหล่านี้ ผกาดติดตามเรื่องราวต่าง ๆ ของการทำ Digital Transformation ได้ในตอนต่อ ๆ ไปนะครับ

โดย นางสาวพามุ่ย ตรีภาณุวาท
ที่ปรึกษาในคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการทำบัญชี

การบริหารจัดการ สำนักงานบัญชี

ในยุค

DIGITAL

ปัจจุบันคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ว่าเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เข้ามาทำให้ระบบการทำงานของเรายิ่งเปลี่ยนไป ซึ่งอาจจะทำให้ใครหลาย ๆ คนมีความกังวลว่าเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ช่วยให้การทำงานดีขึ้นหรือไม่อย่างไร และมีความปลอดภัยในการทำงานแค่ไหน โดยเฉพาะในสายงานบัญชีที่มีความต้องการในเรื่องความปลอดภัยของข้อมูลที่สูง

อย่างที่เรารู้กันดีว่า ในสายงานบัญชียุคนี้ การจัดการข้อมูลจำนวนมากในระยะเวลาจำกัด รวมไปถึงการทำงานที่ต้องใช้คนในการทำงานเป็นข้อจำกัดในการเติบโตขององค์กร ดังนั้นการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารงานจึงถือว่าเป็นโอกาสในการพัฒนาองค์กรให้เติบโต รวมไปถึงก้าวข้ามขีดจำกัดเดิม ๆ ที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการนำระบบการจัดการข้อมูลช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน หรือแม้กระทั่งการช่วยลดระยะเวลาในการเดินทางเพราะเราสามารถนั่งทำงานที่ไหนก็ได้ เป็นต้น

เรามองว่าเทคโนโลยีที่เข้ามาอย่างรวดเร็วในปัจจุบันถือเป็นโอกาสในการเข้ามาช่วยสนับสนุนการทำงานของนักบัญชีมากกว่าอุปสรรค เพราะว่าเราเชื่อคุณค่าที่แท้จริงของนักบัญชีคือการให้คำปรึกษาและส่งต่อข้อมูลทางการเงินที่เป็นประโยชน์และทันเวลาที่ให้กับลูกค้าหรือผู้บริหารมากกว่าการบันทึกบัญชี โดยเทคโนโลยีที่เข้ามาอย่างรวดเร็วนี้ จะช่วยลดข้อจำกัดด้านปริมาณงานและระยะเวลาการทำงานของนักบัญชีลง

ด้วยทั้งหมดนี้เราเชื่อว่าการ Transformation ของอุตสาหกรรมบัญชีสู่การเป็น Digital อย่างเต็มรูปแบบนั้นจะช่วยยกระดับมาตรฐานของผู้ประกอบการในวิชาชีพบัญชีในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคุณภาพการบริการ ราคาค่าบริการที่ลดลงและตอบโจทย์ทุกกลไกทางด้านธุรกิจ และการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพของนักบัญชีมากยิ่งขึ้น

แต่การที่สำนักงานบัญชียุคนี้จะนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในองค์กรนั้นต้องพิจารณาความพร้อมในเรื่องใดบ้าง และขั้นตอนรวมถึงส่วนงานที่น่าสนใจในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการจะเป็นส่วนใดสามารถพิจารณาจากหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมในระบบสารสนเทศ

เนื่องจากระบบเทคโนโลยีที่จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงคือ ระบบงานที่สามารถเชื่อมต่อกับ Internet ได้โดยตรง และช่วยให้การทำงานรวดเร็วขึ้น รวมไปถึงการอำนวยความสะดวกให้พนักงาน และลดข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนั้น ด้วยเทคโนโลยีที่ปัจจุบันมีอยู่และเหมาะสมที่สุดคงหลีกเลี่ยงไม่พ้นการทำงานอยู่ในระบบ Cloud (ระบบ Cloud คือระบบที่ทำหน้าที่เป็น Host บริการผ่านอินเทอร์เน็ต ช่วยให้ผู้ใช้สามารถจัดเก็บข้อมูล, ดำเนินการ และจัดการข้อมูลต่าง ๆ ผ่าน Internet โดยแลกกับการเสียค่าใช้จ่ายค่าพื้นที่ในการใช้งานและบริการ)

ข้อดีของระบบ Cloud ต่อนักบัญชี

• Real - Time Information

ปัจจุบันการส่งเอกสารในรูปแบบไฟล์ทางบริษัทได้เปิดช่องทางการนำส่งไฟล์ขึ้น Share Drive เพื่อประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการทำสำเนาในการจัดส่งเอกสารในรูปแบบกระดาษ รวมถึงเจ้าหน้าที่บัญชีสามารถนำไฟล์มาเพื่อทำการบันทึกบัญชีได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

• Information Sharing System

การทำงานบนฐานข้อมูลเดียวกันช่วยลดเวลาและความผิดพลาดในการทำงาน โดยลูกค้าสามารถเปิดเอกสารต่าง ๆ เช่น เอกสารซื้อขายบนระบบโดยโปรแกรมสามารถบันทึกบัญชีได้อัตโนมัติ ซึ่งทางสำนักงานจะช่วยในการวิเคราะห์รายการและความถูกต้องของการบันทึกบัญชี รวมไปถึงกระทบยอดธนาคาร นำส่งภาษี และงบการเงินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ลูกค้า

อุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลง

• Increasing Cost

เนื่องจากระบบการทำงานแบบเดิม อาจมองค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนของระบบเป็นการลงทุนครั้งเดียว และสามารถใช้งานได้ไม่จำกัด แต่ระบบสารสนเทศแบบใหม่หรือ Cloud นี้ ค่าใช้จ่ายจะเกิดขึ้นเป็นรายเดือนหรือรายปี เสมือนการเช่าพื้นที่ หรือการเช่าใช้บริการที่มีอย่างต่อเนื่อง โดยนักบัญชีอาจจะต้องมีการปรับระบบการคิดค่าบริการกับลูกค้าในส่วนนี้

2. ทักษะและความพร้อมของทีมงาน

สิ่งสำคัญที่ทำให้องค์กรสามารถทำให้การเปลี่ยนแปลงสำเร็จคือทัศนคติของทีมงานต่อการทำงานในระบบใหม่ ซึ่งสามารถมองเป็นสิ่งที่ยากและง่ายในเวลาเดียวกัน เนื่องจากการเริ่มต้นต้องเริ่มต้นที่เป้าหมายของผู้นำองค์กร รวมไปถึงการวางแผนและการสื่อสารที่ทำให้คนทั้งองค์กรเห็นข้อดี และโอกาสของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ทั้งนี้ ความเข้าใจที่ผิดอย่างหนึ่งที่มีถูกนำมาเป็นประเด็นต่อการเปลี่ยนแปลงคือ ความเข้าใจผิดเรื่องการ Disruptive ของพนักงานบัญชี หรือจะกล่าวโดยง่าย คือ การที่อาชีพนักบัญชีจะหายไป ซึ่งประเด็นดังกล่าวจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับทีมงานว่า เทคโนโลยีไม่ใช่สิ่งที่จะมาแทนที่นักบัญชี แต่นักบัญชีจะถูกเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ไม่ใช่เพียงแค่ผู้บันทึกบัญชี แต่เป็นนักวิเคราะห์ทางบัญชีในอนาคต ซึ่งสามารถสร้างมูลค่าให้นักบัญชีมากขึ้น

โดย นายชุมพร เสนไสย
ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการบัญชีภาษีอากร

ขายสินค้าออนไลน์

ผ่าน Platform ภาษี อย่างไร

การประกอบธุรกิจในปัจจุบันช่องทางในการขายสินค้าที่เป็นที่นิยมกันเป็นอย่างมาก ได้แก่ การขายสินค้าออนไลน์ ซึ่งรูปแบบในการขายสินค้ามีทั้งรูปแบบที่ขายโดยช่องทางแพลตฟอร์ม (Platform) ของเจ้าของสินค้าเอง และขายผ่าน Platform ซึ่งเจ้าของ Platform ได้สร้างขึ้น มา เพื่อให้ผู้ประกอบการร้านค้า นำสินค้าของตนเองมาวางขายใน Platform ของตนเอง โดยเจ้าของ Platform จะเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการจากเจ้าของสินค้า ตามอัตราและจำนวนที่ตกลงกัน โดยผู้ซื้อสินค้าสามารถค้นหาสินค้าที่ต้องการซื้อและทำการซื้อสินค้าผ่าน Platform นั้น และ Platform ส่งคำสั่งซื้อให้เจ้าของสินค้าส่งสินค้าให้ลูกค้า หรือบางกรณีเจ้าของสินค้า ได้ส่งสินค้าไปเก็บไว้ที่ Platform อยู่ก่อนแล้วและ Platform ได้ส่งสินค้าให้ลูกค้าเอง และภายหลังจากนั้น Platform จะได้โอนเงินค่าสินค้าให้เจ้าของสินค้า โดยได้หักค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการออกจากเงินค่าสินค้าที่โอนให้เจ้าของสินค้า การขายสินค้าผ่าน Platform ดังกล่าว ถ้า Platform เป็นตัวกลางที่รับคำสั่งซื้อจากลูกค้าและรับเงินโอนจากลูกค้าเข้าบัญชีของ Platform เพื่อส่งคำสั่งซื้อไปยังเจ้าของสินค้าและโอนเงินแทนลูกค้าแล้วโอนเข้าบัญชีของเจ้าของสินค้า ภายหลัง จะมีภาระภาษีที่เกี่ยวข้องอย่างไรอาจพิจารณาได้ ดังนี้

1 ภาษีเงินได้

ภาระภาษีเงินได้สำหรับการขายสินค้านั้นจะทำให้พิจารณาเจ้าของสินค้าเป็นใคร ถ้าเป็นบุคคลธรรมดา ก็จะเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเงินได้จากการขายสินค้านั้นเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร เมื่อเจ้าของสินค้าได้รับเงินโอนเข้าบัญชีจากการที่ Platform ได้โอนมาให้ในปีใดจะต้องถือเป็นเงินได้ที่ต้องเสียภาษีในปีนั้น โดยเงินได้ที่ต้องนำมาเสียภาษีต้องเป็นจำนวนเงินได้ที่ได้รับการขายสินค้านั้นก่อนหักค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการที่ Platform ได้หักไว้ (ส่วนการหักค่าใช้จ่ายของเจ้าของสินค้า ถ้าเป็นกรณีที่เป็นการซื้อสินค้าแล้วมาขายต่อมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรได้ หรือเลือกหักค่าใช้จ่ายเหมาในอัตราร้อยละ 60 ก็ได้) แต่ถ้าเจ้าของสินค้าเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล เจ้าของสินค้าจะต้องนำรายได้จากการขายสินค้านั้นมารวมคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดรายได้ตามเกณฑ์สิทธิตามมาตรา 65 แห่งประมวลรัษฎากร

2 ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย

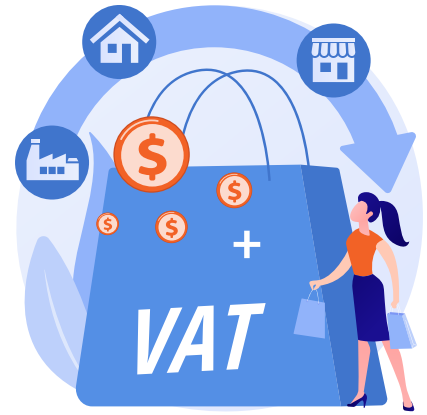
การจ่ายเงินค่าสินค้า ตามกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้จ่ายเงินมีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย (ยกเว้นการซื้อขายสินค้าฟิซึไรบางกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้หักภาษี ณ ที่จ่ายและกรณีการซื้อขายสินค้าให้ราชการซึ่งต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 1 ตามมาตรา 50(4) และมาตรา 69 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร) ดังนั้น การขายสินค้าออนไลน์ ผู้ซื้อสินค้าจึงไม่มีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายไม่ว่าผู้ซื้อสินค้าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล แต่อย่างไรก็ตามการขายสินค้าออนไลน์จะมีประเด็น เมื่อมีการเรียกเก็บเงินค่าสินค้าจากลูกค้าซึ่งอาจจะมีการเรียกเก็บค่าขนส่งสินค้า ซึ่งการจ่ายค่าขนส่งนั้นมียกเว้นกฎหมายกำหนดให้ผู้ขายที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 1 ตามข้อ 12/4 ของคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.4/2528ฯ (แต่ถ้าผู้จ่ายเงินเป็นบุคคลธรรมดา การจ่ายค่าขนส่งไม่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องมีการหักภาษี ณ ที่จ่าย) แต่สำหรับการขายสินค้าที่มีการขนส่งให้แก่ผู้ซื้อสินค้าด้วย ถ้าผู้ขายสินค้าไม่ได้ประกอบกิจการขนส่งเป็นปกติธุระ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วผู้ขายสินค้าก็มักจะประกอบกิจการขนส่ง ค่าขนส่งที่มีการเรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้าจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าสินค้าซึ่งไม่อยู่ในบังคับที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย แต่อย่างใด

ปัญหาในการหักภาษี ณ ที่จ่าย สำหรับการขายสินค้าออนไลน์ผ่าน Platform ถ้าจะมีปัญหาจะไม่ใช่ว่าปัญหาระหว่างผู้ขายสินค้า (ร้านค้า) กับผู้ซื้อสินค้า แต่จะเป็นปัญหาระหว่างเจ้าของสินค้า (ร้านค้า) ที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นที่นำสินค้าไปขายผ่าน Platform กับ Platform (ถ้าเจ้าของร้านค้าเป็นบุคคลธรรมดา กฎหมายไม่ได้กำหนดให้การจ่ายเงินค่าบริการหรือค่าธรรมเนียมที่บุคคลธรรมดาจ่ายจะต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย จึงไม่มีปัญหา) เพราะการจ่ายเงินค่าธรรมเนียม หรือค่าบริการที่เจ้าของสินค้าดังกล่าว (ร้านค้า) จะต้องจ่ายให้ Platform จะต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 3 (Platform เป็นบริษัท ไทย) ผู้จ่ายเงินนั้นจะทำการหักภาษี ณ ที่จ่ายอย่างไร ในเมื่อในขณะที่ Platform โอนเงินให้เจ้าของสินค้าได้โอนเงินหลังจากหักค่าธรรมเนียมและค่าบริการไปแล้ว โดยเจ้าของสินค้าดังกล่าวไม่ได้จ่ายเงินออกจากตนเอง ซึ่งการที่ Platform ได้หักเงินค่าธรรมเนียมและค่าบริการจากค่าสินค้าที่ต้องโอนให้เจ้าของสินค้านั้น ก็ถือว่าเจ้าของสินค้าได้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมและค่าบริการให้ Platform ดังนั้น ณ วันดังกล่าว เจ้าของสินค้าดังกล่าวจะต้องทำการหักภาษี ณ ที่จ่าย แต่ในทางปฏิบัติจะหักภาษี ณ ที่จ่ายได้อย่างไร ในเมื่อเงินค่าธรรมเนียมและค่าบริการไม่ได้โอนจากเจ้าของสินค้า (ร้านค้า) และ Platform ก็ไม่ได้โอนภาษีหัก ณ ที่จ่ายมาให้ Platform เพื่อนำส่งภาษีให้กรมสรรพากร ดังนั้น เจ้าของสินค้าจึงมีหน้าที่ต้องนำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่ายให้กรมสรรพากรภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป ปัญหาก็คือ ภาษีหัก ณ ที่จ่ายที่ต้องนำส่งดังกล่าว เจ้าของสินค้าจะนำเงินใครไปนำส่งภาษีให้กรมสรรพากร ก็มีทางเลือกอยู่ 2 ทางคือ ทางที่หนึ่ง นำเงินของตนเองไปนำส่งเท่าจำนวนภาษีที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย เพื่อให้ตนเองพ้นความรับผิด ทางที่สอง ไปเรียกร้องเงินภาษีหัก ณ ที่จ่ายจาก Platform และออกหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย ให้ Platform นำไปใช้เป็นเครดิตภาษีในการยื่นแบบ ภ.ง.ด.50 เมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งทางเลือกที่สองน่าจะเป็นทางเลือกที่ยุติธรรมสำหรับทั้งสองฝ่าย ดังนั้น Platform ควรจะวางแผนเกี่ยวกับภาษีที่ต้องถูกเจ้าของสินค้าหักภาษี ณ ที่จ่าย และนำส่ง เพื่อมิให้เจ้าของสินค้ามีปัญหาในการนำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่าย ไม่ถูกต้อง และทางเลือกหนึ่งที่ Platform สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยไม่เดือดร้อนกับเจ้าของสินค้า ก็คือ อาจทำเรื่องให้เจ้าของสินค้าตั้ง Platform เป็นตัวแทนในการหักภาษี ณ ที่จ่าย ยื่นรายการและนำส่งภาษี โดยอาจจะทำเรื่องต่อกรมสรรพากรเพื่อให้การจัดทำตามวิธีนี้ สามารถที่จะให้เอกสารในการยื่นรายการแทนเจ้าของสินค้า เป็นหลักฐานในการเครดิตภาษีแทนหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย

3 ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ร้านค้าที่มีรายรับจากการขายสินค้าและการให้บริการเกิน 1,800,000 บาทต่อปี จะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เมื่อร้านค้าได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตามกฎหมายแล้วย่อมเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยมีสิทธิออกใบกำกับภาษีได้ตามกฎหมาย (ถ้ายังไม่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มจะไม่มีสิทธิออกใบกำกับภาษี แต่จะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับรายรับส่วนที่เกิน 1,800,000 บาทต่อปี พร้อมเบี้ยปรับและเงินเพิ่มตามกฎหมาย) สำหรับ Platform ที่ให้ร้านค้านำสินค้ามาวางขายบน Platform ของตนเอง เมื่อได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการจากร้านค้าจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มและต้องออกใบกำกับภาษีให้ร้านค้าที่มีประเด็นว่าจะออกใบกำกับภาษีอย่างย่อได้หรือไม่ เห็นว่า Platform ได้ให้บริการแก่ร้านค้าที่ทำสัญญากับ Platform เพื่อนำสินค้ามาวางขาย การให้บริการของ Platform เป็นการให้บริการเฉพาะบุคคลที่นำสินค้ามาวางขายบน Platform ไม่ใช่การให้บริการรายย่อยแก่บุคคลจำนวนมากที่จะมีสิทธิออกใบกำกับภาษีอย่างย่อได้ตามประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 32)ฯ ดังนั้นจึงต้องออกใบกำกับภาษีแบบเต็มรูป

ในส่วนของการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการขายสินค้าออนไลน์จะเสียอย่างไรนั้น ควรพิจารณาจากจุดที่ว่า การเสียภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการขายสินค้าเกิดขึ้นเมื่อความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น ตามมาตรา 78(1) แห่งประมวลรัษฎากร กล่าวคือ เมื่อส่งมอบสินค้า เว้นแต่เมื่อออกใบกำกับภาษี หรือได้รับชำระค่าสินค้าก่อนส่งมอบสินค้า ความรับผิดจะเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ ดังนั้น การขายสินค้าโดยผ่าน Platform จึงควรพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

1 กรณีที่เจ้าของสินค้าได้นำสินค้าไปไว้กับแพลตฟอร์ม

เมื่อลูกค้าซื้อสินค้าผ่าน Platform ก็ให้ Platform เป็นผู้ส่งสินค้าให้ลูกค้า ถ้าหากทำเช่นนี้ การที่เจ้าของสินค้าได้ส่งมอบสินค้าให้ Platform ดังกล่าว ถือเป็นการขายสินค้าทันทีตามมาตรา 77/1(8)(ข) แห่งประมวลรัษฎากร เจ้าของสินค้าที่นำสินค้าไปขายโดยผ่าน Platform จะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มทันทีเมื่อส่งมอบสินค้าให้ Platform ตามจำนวนสินค้าที่ส่งมอบให้ Platform (ออกใบกำกับภาษีให้ Platform)

2 กรณีเจ้าของสินค้า (ร้านค้า) เลือกที่จะส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าเอง

โดยจะส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าเมื่อลูกค้าได้ซื้อสินค้าผ่าน Platform และได้รับแจ้งจาก Platform ให้เจ้าของสินค้าส่งสินค้าให้ลูกค้า ทั้งนี้ หากลูกค้าได้ซื้อสินค้าผ่าน Platform และได้โอนเงินค่าสินค้าผ่าน Platform และหาก Platform เป็นผู้รับเงินโอนจากลูกค้าเพื่อชำระค่าสินค้าให้เจ้าของสินค้า (ร้านค้า) แทนลูกค้า โดย Platform จะโอนเงินค่าสินค้าให้เจ้าของสินค้า (ร้านค้า) เมื่อเจ้าของสินค้า (ร้านค้า) ได้ส่งสินค้าให้ลูกค้าแล้ว ในกรณีเช่นนี้ เจ้าของสินค้า (ร้านค้า) ก็จะเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเมื่อส่งมอบสินค้าให้ลูกค้า (ออกใบกำกับภาษีให้ลูกค้า)

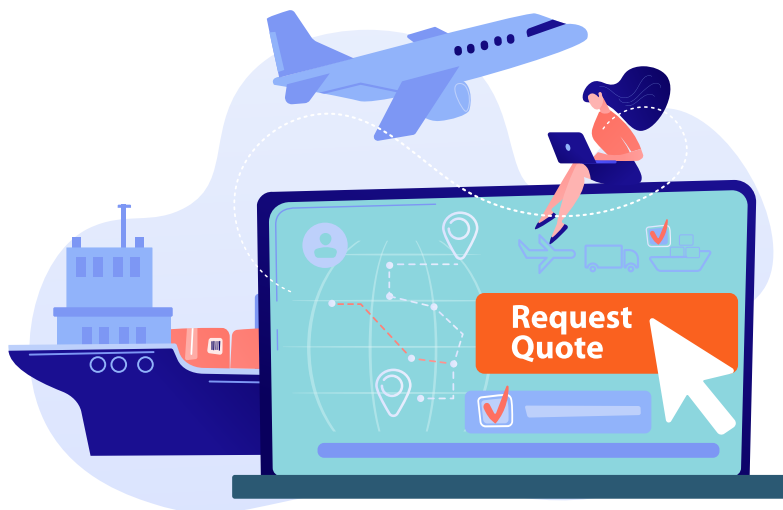

ปัญหาการขายสินค้าออนไลน์ จะมีปัญหาเกี่ยวกับภาษีอีกประเด็นหนึ่งก็คือ การเรียกเก็บค่าขนส่งจากผู้ซื้อสินค้า (กล่าวคือค่าขนส่งที่เรียกเก็บจากลูกค้านั้น จะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่) เนื่องจากตามมาตรา 81(1)(ณ) แห่งประมวลรัษฎากร ได้กำหนดว่า การให้บริการขนส่งในราชอาณาจักรได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ดังนั้น ถ้าผู้ให้บริการขนส่งเรียกเก็บค่าขนส่งจากลูกค้าผู้ซื้อสินค้าจะไม่มีภาระภาษีมูลค่าเพิ่มนั่นเอง (ออกใบเสร็จรับเงินให้ผู้ซื้อในชื่อผู้ซื้อสินค้าโดยตรง)

ตัวอย่าง ผู้ซื้อสินค้าสั่งซื้อสินค้าจากร้านค้าผ่าน Platform โดยผู้ซื้อจะต้องจ่ายค่าสินค้าจำนวน 2,000 บาท ค่าขนส่ง 100 บาท และลูกค้า (ผู้ซื้อ) จ่ายค่าสินค้าและค่าขนส่งผ่าน Platform โดย Platform จะโอนค่าสินค้าให้ผู้ขายสินค้า และค่าขนส่งให้บริษัทขนส่ง โดยร้านค้าออกใบกำกับภาษีให้ลูกค้า จากฐานภาษี 2,000 บาท และบริษัทขนส่งออกใบเสร็จรับเงินให้ผู้ซื้อ กรณีเช่นนี้ค่าขนส่งที่บริษัทขนส่งได้รับจากผู้ซื้อสินค้าย่อมได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับผู้ซื้อสินค้าถ้าเป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่มีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่น ก็มีหน้าที่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 1 ถ้ามีการจ่ายค่าขนส่ง ตั้งแต่ 1,000 บาท

อย่างไรก็ตาม ถ้าร้านค้าขายสินค้าออนไลน์ หรือขายสินค้าผ่าน Platform โดยร้านค้า เป็นผู้ส่งสินค้าให้ลูกค้า และเรียกเก็บค่าสินค้าจากผู้ซื้อ พร้อมกับเรียกเก็บค่าขนส่งสินค้า กรณีดังกล่าว ถ้าจะพิจารณาเฉพาะประเด็นของการยกเว้น ภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการขนส่งนั้น จะเป็นการยกเว้น ให้สำหรับการให้บริการขนส่งที่ไม่มีการขายสินค้า หรือการให้บริการอื่นร่วมด้วย หรือถ้ามีการขายสินค้า หรือบริการอื่นร่วมด้วย ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือ บริการอื่นนั้น จะต้องประกอบกิจการขนส่งเป็นปกติ ฐานะด้วย กล่าวคือ นอกจากประกอบกิจการขายสินค้า หรือให้บริการแล้วยังมีกิจการขนส่งเป็นอีกกิจการหนึ่ง ที่ประกอบกิจการเป็นปกติฐานะของผู้ประกอบการนั้น ถ้าเป็นเช่นนี้ การประกอบกิจการขายสินค้าออนไลน์ และมีการขนส่งให้ลูกค้าด้วย โดยผู้ขายสินค้าออนไลน์ ได้ประกอบกิจการขนส่งเป็นปกติฐานะด้วย และ มีการเรียกเก็บค่าขนส่งแยกกับค่าสินค้า ค่าขนส่ง ย่อมได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ถ้าเรียกเก็บ ค่าขนส่งรวมอยู่กับค่าสินค้า ค่าตอบแทนที่ได้จาก ผู้ซื้อสินค้าก็จะเป็นค่าตอบแทนจากการขายสินค้า ทั้งจำนวนที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งจำนวนไม่ได้รับ ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี ในสภาพความเป็นจริงของการประกอบกิจการขายสินค้าออนไลน์ ของร้านค้าเองหรือร้านค้าขายสินค้าผ่าน Platform ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าออนไลน์ มักจะไม่ได้ประกอบกิจการขนส่งเป็นปกติฐานะ แต่จะจ้างให้ผู้ประกอบการขนส่งอื่นเป็นผู้ขนส่ง สินค้าให้ลูกค้า และเรียกเก็บค่าขนส่งจากลูกค้า ถ้าเป็นการขายสินค้าและมีการเรียกเก็บค่าขนส่ง จากลูกค้าเช่นนี้ ค่าขนส่งที่เรียกเก็บนั้นจะถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าสินค้า ที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้วยไม่ว่าผู้ขายสินค้าจะเรียกเก็บค่าขนส่งแยกกับราคาสินค้าหรือรวมกับราคาสินค้า เนื่องจาก ผู้ขายสินค้าไม่ได้ประกอบกิจการขนส่งนั่นเอง จึงมีผลทำให้ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจาก การขายสินค้าดังกล่าว โดยฐานภาษีมูลค่าเพิ่มจะคิดจากมูลค่าทั้งหมดที่ได้รับจาก การขายสินค้า (รวมค่าขนส่งด้วย)

ตัวอย่าง ผู้ซื้อสินค้าสั่งซื้อสินค้าจากร้านค้าผ่าน Platform โดยผู้ซื้อจะต้องจ่ายค่าสินค้าจำนวน 2,000 บาท ค่าขนส่ง 100 บาท และลูกค้า (ผู้ซื้อ) จ่ายค่าสินค้าและค่าขนส่งผ่าน Platform โดย Platform จะโอนค่าสินค้าและค่าขนส่งให้ผู้ขายสินค้า กรณีนี้ร้านค้าต้องออกใบกำกับภาษีให้ลูกค้า จากฐานภาษี 2,100 บาท (ร้านค้าต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มรวมค่าขนส่งจากฐานภาษี จำนวน 2,100 บาท) และเมื่อบริษัทขนส่งเรียกเก็บค่าขนส่งจากร้านค้า (ทางปฏิบัติอาจโอนจาก Platform ซึ่งทำหน้าที่ร้านค้าให้บริษัทขนส่ง) การให้บริการขนส่งดังกล่าวได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มบริษัทขนส่งไม่ต้องออกใบกำกับภาษี แต่ต้องออกใบเสร็จรับเงินให้ร้านค้า 100 บาท และถ้าร้านค้าเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นก็ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 1 (ถ้ามีการจ่ายตามสัญญารายหนึ่ง ๆ ตั้งแต่ 1,000 บาท)

ประเด็นเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าขนส่งสำหรับการซื้อขายสินค้าออนไลน์ อาจจะมีปัญหาในส่วนที่เกี่ยวกับภาษีอีกประเด็นหนึ่งก็คือ กรณีที่ผู้ซื้อสินค้าได้ซื้อสินค้าจากร้านค้าออนไลน์ไม่ว่าจะซื้อจากร้านค้าที่เป็น Platform ของร้านค้าโดยตรง หรือซื้อผ่าน Platform ที่ร้านค้าได้นำสินค้าไปวางขาย โดยปกติลูกค้าผู้ซื้อสินค้าจะทราบว่าราคาสินค้าที่ต้องจ่ายเท่าใดและค่าขนส่งที่จะต้องจ่ายเท่าใดจากรายการที่ปรากฏใน Platform เมื่อตกลงซื้อสินค้า แต่เมื่อลูกค้าโอนเงินหรือจ่ายเงินค่าสินค้าพร้อมค่าขนส่งผ่าน Platform อาจจะมีปรากฏว่าค่าขนส่งที่ลูกค้าจ่ายไปนั้นได้จ่ายเกินไปหรือจ่ายขาดไปจากที่บริษัทขนส่งได้คิดค่าขนส่ง ซึ่งร้านค้าจะเป็นผู้รับผิดชอบสำหรับค่าขนส่งที่จ่ายขาดไปหรือเกินไป โดยบริษัทขนส่งจะเรียกเก็บส่วนที่ขาดจากร้านค้า และจะคืนส่วนที่เกินให้ร้านค้า (ลูกค้าผู้ซื้อไม่ต้องจ่ายเพิ่มกรณีขาดไปและไม่ได้รับคืนกรณีเกินไป) มีปัญหาว่าค่าขนส่งส่วนนี้เมื่อร้านค้าได้รับจากบริษัทขนส่งจะต้องเสียภาษีอย่างไร หรือเมื่อร้านค้าจ่ายจะต้องเสียภาษีอย่างไร แยกพิจารณาได้ดังนี้

1 กรณีร้านค้าได้รับ

ย่อมถือเป็นรายได้ที่ร้านค้าต้องนำมาเสียภาษีเงินได้ โดยถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร แต่ร้านค้าไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเนื่องจากเงินที่ได้รับดังกล่าวไม่ใช่ค่าตอบแทนจากการขายสินค้าหรือการให้บริการ

2 กรณีร้านค้าต้องจ่ายค่าบริการขนส่ง

เงินส่วนนี้ถือเป็นค่าขนส่งที่ต้องจ่ายเพิ่ม ร้านค้าที่เป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตราร้อยละ 1 (ถ้าร้านค้าเป็นบุคคลธรรมดาไม่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย) ส่วนบริษัทขนส่งเมื่อได้รับยอมได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มเนื่องจากเป็นค่าขนส่ง

ภาษีหัก ณ ที่จ่าย กับกิจการขายของ Online

กิจการขายของออนไลน์สามารถแบ่งออกเป็น 3 แบบใหญ่ ๆ ได้เป็น

1

ขายโดยตรงให้แก่ลูกค้าผ่านช่องทางออนไลน์ (Online) ของตนเอง เช่น หน้าเว็บของกิจการ, Facebook, Line หรือช่องทางอื่น ๆ ที่ไม่ใช้ตาม 2

2

ขายผ่านเว็บท่า (Webport) เช่น Lazada, Shopee และ JD.COM เป็นต้น และ

3

ขายผ่านทั้งสองช่องทางข้างต้น

กรณีที่ 1

ผู้ขายต้องชำระค่าบริการที่หน่วยงานซึ่งตนใช้บริการนั้นเองเนื่องจากผู้ให้บริการไม่ยอมให้หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ เช่น กรณี Facebook, Youtube และ Google เป็นต้น (ปัจจุบันบางประเทศได้ออกกฎหมายเฉพาะเพื่อให้เว็บเหล่านี้ต้องเสียภาษีเงินได้และต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายจากกิจการที่จ่ายจากประเทศผู้ให้บริการแล้วนั้น) รวมทั้งต้องนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มจากมูลค่าบริการนี้ อีกส่วนหนึ่ง

กรณีที่ 2 และ 3

ผู้ขายมีภาระที่ต้องจ่ายค่าบริการขายตามอัตราที่ได้ตกลงกับ Webport ซึ่งต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ สำหรับค่าบริการข้างต้นและค่าส่งเสริมการขายตามที่ Webport เรียกเก็บ (ถ้ามี)

นอกจากนี้แล้ว ยังมีค่าขนส่งสินค้าที่ผู้ขายได้จ่ายเพื่อส่งสินค้าไปยังผู้ซื้อ ซึ่งต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 1 ของค่าขนส่งที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะมีสัญญาเกี่ยวกับ Webport ซึ่งระบุไว้เป็นอย่างอื่น (ตามหลักกฎหมายไทย “สัญญาใดที่ทำขึ้นถ้ามีข้อกำหนดที่ขัดต่อกฎหมายความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีย่อมไม่มีผลบังคับ”)

แม้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า Webport จะเป็นผู้กำหนดค่าขนส่งเรียกเก็บจากผู้ซื้อให้ผู้ขาย (โดยมีภาษีมูลค่าเพิ่มก็ตาม) แต่ผู้ขายคงเป็นผู้รับผิดชอบในค่าขนส่งที่เกิดขึ้นจริง ผลต่างของค่าขนส่งจากอัตราที่ Webport กำหนดให้ผู้ขายจะเป็นผู้ต้องชำระเพิ่มในกรณีค่าขนส่งสูงกว่าอัตราที่ Webport กำหนด และรับเงินในกรณีที่ค่าขนส่งจริงต่ำกว่า อัตราที่ Webport กำหนด

หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าการเลือกให้ผู้ให้บริการขนส่งกำหนดโดย Webport (เว็บมีอำนาจการควบคุมการขนส่ง) อาจทำให้สถานการณ์จ่ายเปลี่ยนไป (ดูเนื้อหาของสัญญานั้นประกอบ) การหักภาษี ณ ที่จ่าย จะสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงที่พบ

บริการเสริมการส่งสินค้าถึงเป็นการให้บริการได้แก่การเรียกเก็บเงินปลายทาง (COD) ถือเป็นการให้บริการโดยผู้ส่งสินค้าในส่วนนี้ การหักภาษี ณ ที่จ่าย จึงหักตามลักษณะของบริการในอัตราร้อยละ 3 ของค่าบริการที่ผู้ขายจ่ายให้แก่ผู้รับขนส่ง เช่นเดียวกับบริการโลจิสติก

นักบัญชียุค Digital

ได้อะไรจาก TAXLITERACY นวัตกรรมการให้ความรู้ทางภาษีจากกรมสรรพากร

ปัจจุบันธุรกิจปรับตัวนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการในธุรกิจ และ Transformation มาเป็นการทำงานแบบ Digital เพื่อการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว ทั้ง AI, Blockchain, Cloud และ Data Analytic และด้วยนโยบายของกรมสรรพากรที่มุ่งเน้นผู้ประกอบการเป็นหลัก จึงทำให้เกิดนวัตกรรมการให้ความรู้ทางภาษีในรูปแบบ Digital ภายใต้ชื่อ taxliteracy.academy โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ประกอบการ SMEs ทั่วไป ผู้ประกอบธุรกิจออนไลน์ และบุคคลทั่วไปที่มีความประสงค์ที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับภาษี

ยุทธศาสตร์ของกรมสรรพากรที่ได้มีการพัฒนาระบบภาษี เปลี่ยนแปลงการทำงานสู่ดิจิทัล (Digital Transformation) โดยให้ผู้เสียภาษีเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นให้การจัดการภาษีเป็นเรื่องง่าย เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจทั่วไปโดยเฉพาะผู้ประกอบการ SMEs และธุรกิจรายใหม่สามารถเข้าถึงความรู้ทางภาษีขั้นพื้นฐานได้โดยง่าย ประกอบกับปัจจุบันธุรกิจออนไลน์ได้เติบโตขึ้นเป็นช่องทางหลักของธุรกิจ สำหรับผู้ประกอบการรายเดิมและผู้ประกอบการรายใหม่ที่ต้องการจะเข้ามาในตลาดในอนาคต การเป็นผู้ประกอบการ SMEs หรือผู้ประกอบการรายใหม่มีความท้าทาย และไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายในการเข้าใจเรื่องภาษี ถือเป็นเครื่องมือของผู้ประกอบการในการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจได้ สำหรับกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือ Experiential Learning ที่กรมสรรพากรได้ตั้งเป้าไว้ ถือเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผนภาษีในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เพื่อออกแบบว่าผู้เสียภาษีจะต้องทำอย่างไรในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจของตนเอง เป็นการตั้งคำถามเพื่อถามผู้เสียภาษีอย่างง่าย สรุปภาพรวมเป็นส่วน 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1

การให้ผู้เสียภาษีได้ทำการทดลองเล่น เลือกรูปแบบและเส้นทางการวางแผนภาษีสำหรับการประกอบธุรกิจ ผ่านการตอบคำถามกรอกข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกเป็นหน่วยภาษีว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคล ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

ส่วนที่ 2

มีการเปรียบเทียบระหว่างการเสียภาษีบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ระหว่างการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ให้ได้ทราบว่า จะมีการเสียภาษีเบี้ยปรับเงินเพิ่มอย่างไร

ส่วนที่ 3

จะเพิ่มเติมด้วยความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษี และการบริหารเงินสดในมิติขั้นพร้อมกับได้รับ Tax Checklist ไว้อ้างอิงในการวางแผนภาษีในอนาคต

นอกจากนั้น เมื่อจบกระบวนการ จะมี Tax Checklist สรุป เพื่อประกอบการตัดสินใจแล้ว ยังมีปฏิทินบอกช่วงเวลาที่ต้องยื่นแบบกับกรมสรรพากร

เมื่อได้เข้าไปทดลองเล่น ผู้เขียนมองว่า ถึงแม้ว่าจะเป็นแค่คำตอบเบื้องต้น แต่มันคือการเปิดโอกาสให้การเรียนรู้ทางภาษี ส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการเงินสดและโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงิน และไม่มีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล ไม่มีความผูกพันตามกฎหมายใด ๆ รวมถึงไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น โดยนอกจาก Taxliteracy จะเหมาะกับบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล พ่อค้าแม่ค้าที่ขายสินค้า Online และ Offline รวมทั้งผู้รับวีริวสินค้า Youtuber แล้ว สำหรับนักบัญชีในยุค Digital นอกจากจะเปิดรับเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น Big Data, Robotics Process Automation (RPA), Blockchain, Data Analytics Machine Learning รวมไปถึง Artificial Intelligence (AI) แล้ว ผู้เขียนเห็นว่า ผลิตภัณฑ์การให้ความรู้ทางภาษี (Digital Tax Literacy Product) ถือเป็นตัวช่วยสำหรับนักบัญชีที่จะตอบโจทย์ลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นลูกค้าที่เริ่มต้นทำธุรกิจ หรือลูกค้าธุรกิจเดิมที่จะมีธุรกิจใหม่ให้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ว่าสามารถเลือกแนวทางธุรกิจ และยังสามารถนำข้อมูลที่ได้อบรมวางแผนภาษีที่เป็นงานของนักบัญชียุค Digital อีกทั้งเพื่อเสริมศักยภาพของนักบัญชี เพราะปัจจุบันมุมมองของลูกค้า มีความต้องการข้อมูลที่สามารถช่วยในการตัดสินใจ เพื่อผลกำไร และสภาพคล่อง นักบัญชีจึงจำเป็นต้องเลือกเครื่องมือหรือใช้ความสามารถของเทคโนโลยีเพื่อช่วยให้ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ดียิ่งขึ้น การที่นักบัญชียุค Digital สามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นข้อได้เปรียบจะทำให้ตนเองสามารถเพิ่มบทบาทจากนักบัญชีแบบเดิมมาเป็น Business Partner หรือคู่คิดธุรกิจได้ โดยเฉพาะผู้ประกอบการสมัยใหม่ Modern Entrepreneur คาดหวังให้นักบัญชี มีบทบาทในการช่วยธุรกิจตัดสินใจ และบริหารผลการดำเนินงาน

ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่าสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจาก Digital Disruption นักบัญชีจำเป็นต้องปรับเข้าสู่ยุค Digital และทำงานร่วมกัน ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานปรับเปลี่ยนจากการทำงานแบบขั้นตอนซ้ำ (Routine) มาเป็นการใช้การวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อปรับใช้มาตรฐานรายงานการเงินรวมถึงหลักกฎหมายภาษีอากร สร้างแรงผลักดันในการทำงานและความสัมพันธ์กับบุคคลจากแรงภายนอกหน่วยงานบัญชี การออกแบบระบบงานและเลือกเทคโนโลยีมาปรับใช้ที่สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนางาน (Solution) ด้วยความคิดสร้างสรรค์ การเลือกรูปแบบในการวิเคราะห์ข้อมูล เปลี่ยนบทบาทนักบัญชีเป็นคู่คิดของธุรกิจลูกค้า เพื่อให้ประสบความสำเร็จในโลก VUCA โดยการเปิดใจรับและมองเทคโนโลยีว่าเป็นโอกาสที่เพิ่มมูลค่าให้กับตัวนักบัญชีเอง

อ้างอิง

<https://www.rd.go.th>

ไต้หวัน ก้าวสู่ DIGITAL ACCOUNTING

การกลับมาของ Covid-19 ระลอก 3 ที่หนักหนาสาหัส กันถ้วนหน้า โดยเฉพาะสำหรับนักบัญชี ผู้เขียนได้ยินเสียงบ่นจากทุกทิศทางว่า ช่างมาได้จังหวะที่เป็นช่วงเวลาที่เป็น Tax Season หรือหน้าที่นักบัญชีต้องปิดงบประจำปี เพื่อนำส่งกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและกรมสรรพากรกัน

การอาละวาดหนักของ Covid-19 เชื้อแพร่กระจายไปทั่ว จนไม่สามารถไวใจใครได้ รัฐบาลต้องขอความร่วมมือให้ WFH กันอีกครั้งหนึ่ง สิ่งที่เกิดขึ้นในวงการบัญชีก็คือ “หมอพร้อมแต่เรายังไม่พร้อม” เพราะยังทำบัญชีบน Desktop อยู่ จะให้ลูกน้องเข้ามาที่ต่างคนต่างกลัวจะเอาเชื้อมาแจกกัน โดยเฉพาะในหมู่เฮาชาวสำนักงานบัญชีซึ่งกุมงานบัญชีไว้กว่า 80% ของ SMEs ที่เจอปัญหาเพิ่มมาอีกคือ ลูกค้ายกเลิกไม่สะดวกเอาเอกสารมาส่ง หรือในสำนักงานบัญชีบางแห่ง มีเจ้านายหรือลูกน้องติด Covid-19 ต้องกักตัวก็ยิ่งไปกันใหญ่

ดังนั้น นอกจากจะขอร้องให้พวกเราชาวนักบัญชีไปฉีดวัคซีน เพื่อตัวเอง ครอบครัว และประเทศชาติกันแล้ว อีกเรื่องหนึ่งที่ยากจะขอคือได้เวลาสมควรอย่างยิ่งที่จะทำระบบบัญชี ให้เป็น Digital Accounting ด้วยการพัฒนาระบบบัญชี Online (Cloud) กันแล้ว ไม่ว่าท่านจะอยู่ในมุมของเจ้าของธุรกิจ นักบัญชีก็จะได้รับประโยชน์โดยถ้วนหน้ากันโดยมีประโยชน์หลัก ๆ 4 ข้อใหญ่

1 สามารถบันทึกและเข้าถึงข้อมูลบัญชีแบบ Real Time จากที่ไหนก็ได้ และบนอุปกรณ์ใดก็ได้ ไม่ว่าจะเป็น PC/ Notepad/ Mobile เพราะในภาวะวิกฤตนั้นตัวเลขทางบัญชี สำคัญต่อการนำมาใช้ในการตัดสินใจ การทำบัญชีออนไลน์จะช่วยให้ทั้งนักบัญชีและเจ้าของธุรกิจสามารถบันทึกและเข้าถึงข้อมูลแบบ Real Time จากที่ไหนก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการ WFH เป็นอย่างมาก

2 สามารถเชื่อมโยงข้อมูลบัญชีจากโปรแกรมอื่น ๆ เช่น e-Commerce มายังโปรแกรมบัญชี โดยไม่ต้องบันทึกซ้ำ

3 โปรแกรมบัญชีออนไลน์ยังช่วยด้านความปลอดภัยของข้อมูล เพราะข้อมูลของเราจะถูก Backup และเก็บไว้อย่างปลอดภัยบน Cloud ไม่ต้องกังวลว่าข้อมูลจะหายเพราะไวรัส น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือถูกแฮกข้อมูลอีกต่อไป และยังประหยัดทั้งเวลาในการ Backup จัดเก็บค่า Server และค่าบุคลากร IT

4 ช่วยให้การบริหารเงินของกิจการทำได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ในภาวะวิกฤตเช่นนี้การบริหารเงินในกระแสสำคัญอย่างยิ่ง โปรแกรมบัญชีออนไลน์ส่วนใหญ่จะสามารถดึงตัวเลขเงินเข้า - ออกจากธนาคารของเรามายังโปรแกรมบัญชี ซึ่งนอกจากทำให้เราเห็นตัวเลขแบบ Real Time แล้ว ยังมีรายงานที่ช่วยประมาณเงินรับ - จ่าย ให้อีกด้วย

1 จัดประชุมทีมงาน

1. จัดประชุมทีมงาน เพื่อตั้งเป้าหมายและวางแผนการใช้โปรแกรมบัญชีออนไลน์ เพื่อจัด Pain Point และความเสี่ยงต่าง ๆ ที่ประสบอยู่ ในเรื่องของทีมงานนี้ สำคัญมากที่ควรจะให้เขามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น เพราะจากประสบการณ์ของผู้เขียน พบว่าบางกรณีที่ผู้บริหาร เลือกโปรแกรมเองแล้วค่อยามอบหมาย ความรับผิดชอบในการสานต่อให้นักบัญชี จะเกิดปัญหาที่นักบัญชี ไม่ยอมรับ โปรแกรมบัญชีที่เลือกและไม่ยอมใช้งาน ทำให้โครงการนั้นไปต่อไม่ได้ทั้ง ๆ ที่เสียเงินซื้อโปรแกรมมาแล้ว

2 ทบทวนและวางระบบบัญชี

2. ทบทวนและวางระบบบัญชี เพื่อรองรับ วงจร รายได้ วงจรรายจ่าย วงจรการผลิต ระบบบริหารเงินและทุนหมุนเวียน เพื่อการทำงานที่รวดเร็วควรจะนำวิธีการทำงานแบบ Agile มาใช้ คือ ทอยอย Implement ระบบงาน ที่ละส่วน โดยพิจารณาจากส่วนที่จำเป็นที่สุด หรือมีปัญหที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยด่วนก่อน

หลักการของการทำบัญชีออนไลน์ คือ ทุกคนบันทึกและเข้าถึงข้อมูลบนฐานข้อมูลเดียวกัน ดังนั้น เราควรจะวางแผนให้มีการใช้โปรแกรมบัญชีให้เต็มประสิทธิภาพที่สุดในทุกวงจร ไม่ว่าจะเป็น รายได้ รายจ่าย ฯลฯ รวมทั้งต้องใช้ความสามารถพิเศษในโปรแกรมบัญชีออนไลน์ ที่เปิดกว้างให้มีการเชื่อมโยงข้อมูล ด้วย API จากโปรแกรม หน้างาน (Front Office) เช่น e-Commerce, Hotel, Restaurant, Payroll ฯลฯ ไปยังโปรแกรมบัญชี โดยตรงโดยไม่ต้องมีการบันทึกข้อมูลซ้ำซ้อนอีก ซึ่งจะเป็นการประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และลดความผิดพลาดอีกด้วย

3 เลือกโปรแกรมที่เหมาะสมกับกิจการ

3. เลือกโปรแกรมที่เหมาะสมกับกิจการ โดยหาตัวเลือกสัก 2 - 3 โปรแกรม แล้วนัดผู้ขายให้สาธิตและตอบข้อซักถาม ทางออนไลน์ เมื่อนำมาเปรียบเทียบแล้วตัดสินใจเลือก บนความต้องการและงบประมาณที่มี โดยปกติ โปรแกรมบัญชีออนไลน์จะเรียกเก็บค่าบริการเป็นรายเดือนและจะมีส่วนลดถ้าเราเลือกจ่ายแบบรายปี โปรแกรมบัญชี คุณเงิน ๆ มีโครงสร้างหน้าตาคล้าย ๆ กันหมด ดังนั้น วิธีเลือกให้ดูความมั่นคง ยั่งยืนของผู้พัฒนาและผู้ขาย ด้วยคำถามง่าย ๆ คือ โปรแกรมนี้พัฒนาโดยใคร มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บ่อยแค่ไหน มีผู้ใช้กี่รายแล้ว ผู้ขายมีการดำเนินการมากี่ปีและดูบริการหลังการขาย

อีกมุมหนึ่งที่ผู้เขียนอยากให้ระมัดระวัง คือ โปรแกรมชั้นนำในระดับสากล ส่วนใหญ่มีการออกแบบระบบและพัฒนาอย่างต่อเนื่องมาอย่างดีแล้ว เราควรจะปรับตัวเราให้อยู่บนระบบอันเป็นสากลนั้น แทนที่จะมองหาระบบที่สามารถปรับเปลี่ยนตามใจเรา จนผิดโครงสร้างของระบบบัญชีที่ดี

4 อบรมการใช้งาน

4. อบรมการใช้งาน ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5 เริ่มบันทึกข้อมูล

5. เริ่มบันทึกข้อมูล โปรแกรมที่ดีจะต้องสามารถมี Tools ที่ช่วยโอนข้อมูลหลัก (Master) จากโปรแกรมบัญชีเดิมมายังโปรแกรมบัญชีออนไลน์เพื่อตั้งต้นใหม่ เช่น ผังบัญชี รหัสสินค้า ลูกหนี้ เจ้าหนี้ เป็นต้น และมีการอำนวยความสะดวกในการดึงข้อมูลจาก Invoice ที่ Supplier ส่งมาในระบบ เพื่อบันทึกบัญชีโดยอัตโนมัติ ด้วย OCR (การแปลงภาพให้เป็นข้อมูล) หรือ AI (ปัญญาประดิษฐ์) ที่จะช่วยบันทึกบัญชีโดยอัตโนมัติจากการเรียนรู้พฤติกรรมกรรมการบันทึกบัญชีของเราในอดีต)

6 ใช้ประโยชน์จากรายงานต่าง ๆ

6. ใช้ประโยชน์จากรายงานต่าง ๆ ที่มีผู้เขียนเชื่อมั่นว่าเมื่อมาถึง 6 ขั้นตอนนี้แล้วเราจะพูดได้เต็มปากเต็มคำว่าระบบบัญชีของเราเป็น Digital Accounting แล้วและไม่ว่าท่านจะเป็นเจ้าของธุรกิจหรือนักบัญชีท่านจะพบว่า ชีวิตมีความสะดวกสบายขึ้น จะ WFH ก็ไม่หวั่น เพราะสามารถบันทึกและเข้าถึงข้อมูลเวลาใดและจากที่ใดก็ได้แม้กระทั่งจากโทรศัพท์มือถือ และจะนึกเสียidayที่ปล่อยเวลาให้ผ่านมจนถึงบัดนี้

เนื่องจากหน้ากระดาษเรามีจำกัด หากต้องการศึกษาเพิ่มเติม ขอแนะนำ ให้หาความรู้จากการสัมมนาที่จะจัดขึ้นโดย คณะวางระบบบัญชีสภาวิชาชีพบัญชีได้ใน 2 หัวข้อนี้

- พัฒนาการของระบบบัญชีในยุค Digital ที่น่าจับตามอง (23 มิ.ย. 64/ 24 พ.ย. 64)
- เทคนิคการออกแบบกระบวนการทางธุรกิจและระบบบัญชีในยุค Digital (8 - 9/ 15 - 16 ก.ค. 64)

โดย ดร.พิมลวรรณ ชัยพรกุล

Professional Practice Development Office, Deloitte Touche Tohmatsu Jaiyos Audit Co., Ltd.

คณะทำงานศูนย์ติดตามความก้าวหน้าและการพัฒนาฝีมือ ISQM ภายใต้คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการสอบบัญชี

การเตรียมความพร้อม สู่ระบบการบริหารคุณภาพ ตามมาตรฐานการบริหารคุณภาพ (ISQM) สำหรับสำนักงานสอบบัญชี ในยุค DIGITAL

Getting Ready to Quality Management System in Accordance with ISQM for Audit Firms in Digital Era

สวัสดีท่านผู้อ่าน จากที่ได้เล่าสู่กันฟังในเดือนกุมภาพันธ์และ มีนาคม 2564 ที่ผ่านมา เกี่ยวกับหลักการของมาตรฐานการบริหารคุณภาพ ฉบับใหม่ (International Standard on Quality Management – ISQM) รวมถึงประโยชน์ของการนำ ISQM มาใช้สำหรับสำนักงานสอบบัญชี ในฉบับนี้จะขอเสนอแนวคิดในการเตรียมความพร้อมสู่ระบบการบริหาร คุณภาพในยุค Digital เพื่อรองรับการปฏิบัติตาม ISQM โดยเน้นในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการวางกลยุทธ์และ แผนดำเนินการด้านต่าง ๆ หรือที่เรียกกันว่า Digital Transformation

ในปัจจุบัน สำนักงานสอบบัญชีต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน การควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 หรือ Thai Standard on Quality Control 1 (TSQC1) ซึ่งออกตามมาตรฐาน International Standard on Quality Control 1 ของ IFAC และในอนาคตอันใกล้ ISQM (หรือของประเทศไทย คือ TSQM) จะถูกนำมาใช้แทน ซึ่งจะเน้นที่การบริหารคุณภาพ โดยใช้ Risk - Based Approach ตาม ISQM 1 โดยในภาพรวมนั้น ISQM 1 จะมีขอบเขตที่กว้างกว่า ISQC 1 ที่เน้นเฉพาะการกำหนดนโยบายและ วิธีการ

ประเด็นหนึ่งที่นำมาคำนึงถึงในการเตรียมความพร้อมของสำนักงานสอบบัญชี คือ การประเมินว่า ณ ขณะนี้สำนักงานของท่านมีการวางแผน กลยุทธ์ด้านคุณภาพ โดยอิงตาม “Compliance - Based” คือ มุ่งเน้นที่การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นหลัก หรือสำนักงานของท่านมีการวางแผน กลยุทธ์ด้านคุณภาพโดยกำลังเปลี่ยนถ่ายสู่ยุค Digital โดยสามารถนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินการที่เรียกกันว่า “Transformation”

ทั้งนี้ การวางแผนนำเทคโนโลยีมาใช้นั้น อาจแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละสำนักงาน เช่น พิจารณาตามขนาดโครงสร้างของสำนักงาน ความพร้อมด้านเงินทุน ความพร้อมด้านบุคลากร เป็นต้น

ตามภาพ คือ ตัวอย่างของการวางแผนองค์กรโดยปรับเปลี่ยนองค์กรให้มุ่งสู่ยุค Digital เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ว่าสำนักงานของท่านจะมุ่งเน้นการเป็น “The Digital Audit” โดยให้ความสำคัญกับข้อมูล (Data) ซึ่งถือเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดคุณภาพในงานสอบบัญชี (Audit Quality) ดังนั้นจึงควรวางแผนกลยุทธ์เกี่ยวกับการจัดการข้อมูล (Data Management) ทั้งในระดับองค์กร และระดับการปฏิบัติงาน เช่น

การใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเก็บข้อมูล เพื่อประเมินความเสี่ยง (Data - Driven Risk Assessment)

ในการประเมินความเสี่ยงระดับองค์กร ควรจัดให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลลูกค้าของสำนักงาน เช่น ใช้ Web Based Application¹ เพื่อให้มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ได้ เช่น พิจารณาความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละรายพิจารณาความเหมาะสมในการรับงาน การยืนยันความเป็นอิสระของผู้ปฏิบัติงานในวิชาชีพ (แทนการรับรองความเป็นอิสระเป็นกระดาษ) รวมถึงการจัดการเรื่องการหมุนเวียนผู้ปฏิบัติงานตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ เป็นต้น

ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ สำนักงานสามารถนำหลักการของการจัดการโครงการ (Project Management) มาใช้ โดยอาจพัฒนาโปรแกรมเพื่อใช้สำหรับสำนักงานโดยเฉพาะ หรืออาจใช้ Application² สำเร็จรูปเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยในการจัดการงาน ตั้งแต่การเริ่มต้นวางแผน การตรวจสอบ การประเมินความเสี่ยง การติดตามงาน และการปิดงาน

การใช้โปรแกรมช่วยวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytic) เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสอบบัญชี

สำหรับสำนักงานขนาดใหญ่ หรือสำนักงานที่มีความพร้อมด้านเงินทุนและเทคโนโลยี อาจพิจารณาพัฒนาโปรแกรมที่ใช้ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลในการปฏิบัติงานสอบบัญชี

สำหรับสำนักงานทั่วไป สามารถนำโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ เช่น Power BI หรือ Data Analysis ToolPak ใน Microsoft Excel เป็นต้น

¹ ตัวอย่างเช่น SharePoint หรือ Google Docs และ Google Drive ซึ่งแต่ละสำนักงานสามารถใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการจัดการเอกสาร (Document Management) และใช้เป็นระบบการจัดเก็บข้อมูล (Storage System)

² ตัวอย่างของ Application สำเร็จรูป เช่น Microsoft Planner เป็นต้น

ตัวอย่างงานที่สามารถใช้ Data Analytic มาเป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงาน เช่น การใช้ Power BI ในการทำวิเคราะห์เปรียบเทียบรายการ หรือใช้เป็นเครื่องมือในการทำข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาตัวชี้วัดที่ใช้กำหนดความมีสาระสำคัญ (Materiality Benchmark)

การรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (Data Security)

กำหนดให้มีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลเบื้องต้น เช่น พนักงานทุกคนมีรหัสผ่านส่วนตัวและควรเปลี่ยนอย่างสม่ำเสมอ การกำหนดการเข้าถึงข้อมูลที่เก็บอยู่ใน LAN โดยพิจารณาให้เฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้นที่จะเข้าถึงแต่ละฐานข้อมูลได้ หรือการนำพื้นที่เก็บข้อมูลออนไลน์³ มาใช้ โดยสามารถกำหนดการเข้าถึงข้อมูลในแต่ละเรื่องกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้น เป็นต้น

กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการจัดเก็บแฟ้มกระดาษทำการของงานสอบบัญชี โดยอาจพัฒนา Web Based Application เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลของแต่ละงาน (Engagement) ว่าเริ่มงานเมื่อใด บันทึกข้อมูลหลักของงาน วันที่ที่ออกรายงาน และให้มีการแจ้งเตือนวันครบกำหนดจัดเก็บแฟ้มงาน (Archiving) ตามนโยบายที่สำนักงานกำหนด และเมื่อทีมผู้ปฏิบัติงาน (Engagement Team) จัดเก็บงานแล้ว ควรจัดให้มีการทำ Log file เพื่อบันทึกข้อมูลการเบิกใช้แฟ้มงาน ซึ่งควรจัดเก็บในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และมีการอนุมัติก่อนทุกครั้งที่จะมีการเบิกแฟ้มงาน ในส่วนของการแจ้งเตือนวันครบกำหนดจัดเก็บแฟ้มงาน อาจกำหนดให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการและติดตามข้อมูล และใช้การส่ง e-Mail แจ้งเตือนไปยังแต่ละ Engagement Team เมื่อใกล้ครบกำหนด เป็นต้น

การสื่อสารข้อมูล (Data Communication)

สำนักงานอาจเพิ่มช่องทางในการสื่อสารกับผู้ปฏิบัติงานในองค์กร เช่น สื่อสารนโยบายที่ออกใหม่ของสำนักงานผ่านทาง e-Mail หรือจัดประชุมออนไลน์เพื่อสื่อสารประเด็นสำคัญที่ต้องการชี้แจง หรือต้องการการสื่อสารแบบสองทาง (Two - way Communication) เป็นต้น

ตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงทางเลือกของระบบการบริหารคุณภาพที่สำนักงานสอบบัญชีสามารถวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนการดำเนินงานที่มีในปัจจุบัน โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการด้านคุณภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ ท่านผู้อ่านที่สนใจในมาตรฐานการบริหารคุณภาพ (ISQM) ควรศึกษาหลักการทั้งหมดของ ISQM จาก International Standard on Quality Management 1 (ISQM 1) และ International Standard on Quality Management 2 (ISQM 2)

ข้อมูลอ้างอิง:

International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) (2020). International Standard on Quality Management 1: Quality Management for Firms that Perform Audits or Reviews of Financial Statements, or Other Assurance or Related Services Engagements. Available from: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IAASB-Quality-Management-ISQM-1-Quality-Management-for-Firms.pdf> [12 May 2021]

³ ตัวอย่างเช่น Microsoft OneDrive เป็นต้น

จะเป็นประโยชน์อย่างไร?

เมื่อนำมาตรฐานการบริหารคุณภาพมาใช้ จะเป็นประโยชน์กับผู้ซึ่งการเงิน ผู้สอบบัญชี และระบบเศรษฐกิจอย่างไร ผู้สอบบัญชีหลายท่านคงมีคำถามเมื่อทราบว่า มาตรฐานการควบคุมคุณภาพระหว่างประเทศ (ISQC) ได้ถูกยกระดับเป็นมาตรฐานการบริหารคุณภาพระหว่างประเทศ (ISQM) ฉบับที่ 1 และ 2 ซึ่งสำหรับประเทศไทยนั้น สำนักงานสอบบัญชีในตลาดทุนจะเริ่มนำ ISQM มาใช้สำหรับการตรวจสอบงบการเงิน ที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 15 ธันวาคม 2565 เป็นต้นไป

ก่อนที่จะเร้าคุยกันถึงประโยชน์ของ ISQM เรามาชื่นชมและภูมิใจกับวิชาชีพของเรากันก่อนว่า วิชาชีพบัญชีได้รับความเชื่อถือจากสาธารณชนว่า “เป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ ผู้ประกอบวิชาชีพยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัดและปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ” ทำให้ผู้ใช้งานของผู้สอบบัญชีสามารถนำข้อมูลในรายงานทางการเงินไปใช้ตัดสินใจทางเศรษฐกิจได้อย่างมั่นใจ

การทำงานสอบบัญชีเป็นงาน “ให้ความเชื่อมั่น” จึงมีความจำเป็นที่มาตรฐานวิชาชีพต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งความคาดหวังของสังคมและผู้ใช้งานของผู้สอบบัญชี และเพื่อให้อาชีพของเราเป็นที่ไว้วางใจและได้รับความเชื่อถือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง สภาวิชาชีพบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการทำหน้าที่เผยแพร่และปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทำให้วิชาชีพของเรามีความน่าเชื่อถือในสายตาของสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงมาตรฐานการควบคุมคุณภาพที่กล่าวในบทความนี้ ก็เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์หลักดังกล่าว ประกอบกับปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในโลกของเรานั้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจและเทคโนโลยี ผู้สอบบัญชีและสำนักงานสอบบัญชีจึงต้องมีการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานสอบบัญชีเป็นหนึ่งในวิธีการตอบสนองเพื่อให้การปฏิบัติงานสอบบัญชีมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลภายใต้สภาพแวดล้อมปัจจุบัน ดังนั้น การพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับวิธีการปฏิบัติงานในปัจจุบัน จึงมีความจำเป็นเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ ขบวนการล้มละลายหรือการทุจริตในบริษัทระดับโลกหลายแห่งทยอยออกมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ซึ่งการเงิน รวมถึงผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ทั้งหลาย ตั้งคำถามเกี่ยวกับคุณภาพการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชี ตลอดจนเรียกร้องให้สำนักงานสอบบัญชีแสดงความรับผิดชอบต่อการทุจริตที่เกิดขึ้น ซึ่งคงจะเป็นเพราะสาธารณชนมีความคาดหวังกับวิชาชีพสอบบัญชีเป็นอย่างมาก International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำระบบการบริหารคุณภาพมาใช้ เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของ Stakeholders ที่มีต่องานสอบบัญชี

การนำ ISQM มาใช้จะช่วยทำให้การบริหารจัดการคุณภาพงานสอบบัญชีเป็นไปใน “เชิงรุก” มากขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความเสี่ยงและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้อย่างทันทั่วทั้งที่ โดยนำกระบวนการระบุและประเมินความเสี่ยงมากำหนดวิธีตอบสนองต่อความเสี่ยงให้เหมาะสมกับ Risk Profile ของแต่ละสำนักงานสอบบัญชี โดยกระบวนการติดตามความเสี่ยงจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการและตอบสนองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้สำนักงานสอบบัญชีสามารถพัฒนาระบบการบริหารจัดการคุณภาพงานให้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่แต่ละสำนักงานสอบบัญชีระบุและประเมินได้ ทั้งนี้ หลักการของ ISQM ดังกล่าวมีความยืดหยุ่นกว่ากรอบแนวคิดเดิมของ ISQC ที่มีลักษณะเป็นข้อกำหนดที่ทุกสำนักงานสอบบัญชีจะต้องปฏิบัติตาม ในขณะที่ความเข้มข้นของแนวปฏิบัติตาม ISQM จะขึ้นอยู่กับฐานความเสี่ยง (Risk-Based Approach)

นอกจากนี้ ISQM ยังมีการเพิ่มองค์ประกอบใหม่เข้าไปในมาตรฐาน อาทิสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งจะช่วยเพิ่มความโปร่งใสและยกระดับความน่าเชื่อถือของสำนักงานสอบบัญชี รวมทั้ง ISQM ได้ขยายการบริหารจัดการคุณภาพไปถึงทรัพยากรอื่น ๆ ในสำนักงานสอบบัญชีนอกเหนือจากทรัพยากรบุคคล เนื่องจากการให้บริการสอบบัญชีในปัจจุบันอาศัยทั้งความรู้ความสามารถของบุคลากรที่ทำงานร่วมกับระบบงานต่าง ๆ ทั้งในด้านเทคโนโลยีและวิธีการตรวจสอบ (Methodology) ซึ่งทรัพยากรดังกล่าวจะช่วยให้สำนักงานสอบบัญชีสามารถตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนไปในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

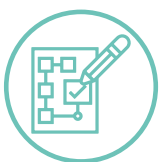
การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานดังกล่าว ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ Stakeholders ต่าง ๆ ทั้งกิจการที่เป็นลูกค้างานสอบบัญชี ผู้ลงทุน ผู้สอบบัญชี สำนักงานสอบบัญชี ผู้ใช้งบการเงิน และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะที่ผู้อ่านรายงานทางการเงินจำนวนมากให้ความสำคัญกับคุณภาพงานของผู้สอบบัญชี

การที่สำนักงานสอบบัญชีมีกระบวนการระบุและประเมินความเสี่ยง รวมถึงกำหนดวิธีการตอบสนองต่อความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ Stakeholders มั่นใจได้ว่า สำนักงานสอบบัญชีจะปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และเกิดความเชื่อมั่นในรายงานทางการเงินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีในสังกัด

การที่ ISQM สนับสนุนให้สำนักงานสอบบัญชีในตลาดทุนให้ข้อมูลต่อสาธารณชนเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีในรายงานความโปร่งใส (“Transparency Report”) นอกจากจะช่วยให้ Stakeholders มั่นใจในระบบการบริหารจัดการคุณภาพของสำนักงานสอบบัญชีแล้ว ยังช่วยให้สาธารณชนทราบถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องของงานสอบบัญชีก่อนที่จะออกรายงานการสอบบัญชีและตระหนักถึงคุณค่าของงานสอบบัญชีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การให้ข้อมูลตัวชี้วัดคุณภาพงานสอบบัญชี (Audit Quality Indicators) ใน Transparency Report ยังช่วยให้บริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบมีข้อมูลที่จำเป็นและเพียงพอในการคัดเลือกผู้สอบบัญชี โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านคุณภาพนอกเหนือจากการพิจารณาเพียงค่าบริการสอบบัญชี

การวางแผนและบริหารจัดการทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางเทคโนโลยี และทรัพย์สินทางปัญญาที่ใช้ในการปฏิบัติงานสอบบัญชี จะช่วยให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยลูกค้างานสอบบัญชีจะได้รับบริการที่มีคุณภาพ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในงานสอบบัญชียังช่วยสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ให้กับงานสอบบัญชี โดยสามารถตรวจจับความผิดปกติของข้อมูลทางการเงินเบื้องต้นได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจต่อผู้รับบริการแล้ว ยังช่วยส่งเสริมการสังเกตและสงสัยเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Skepticism) และการใช้ดุลยพินิจเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพ (Professional Judgment) ของผู้สอบบัญชีอีกด้วย

กระบวนการวิเคราะห์หาสาเหตุของข้อบกพร่อง (Root Cause Analysis) ที่ทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จะช่วยให้การแก้ไข (Remediation) เป็นไปอย่างทันทั่วทั้งที่ ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเข้าใจในข้อผิดพลาดและแก้ไขได้อย่างตรงจุด ซึ่งจะช่วยลดข้อผิดพลาดให้น้อยลงได้ในอนาคต

นอกเหนือจากประโยชน์ต่าง ๆ ที่กล่าวไปข้างต้น การที่สำนักงานสอบบัญชีใช้ระบบการบริหารคุณภาพตาม ISQM จะช่วยให้เกิดความยืดหยุ่นต่อสำนักงานสอบบัญชีทุกขนาด โดยสำนักงานสอบบัญชีสามารถปรับวิธีปฏิบัติ ความเข้มข้น และความละเอียดของแต่ละกระบวนการให้เหมาะสมกับขนาด ความเสี่ยง และปัจจัยต่าง ๆ ภายในสำนักงานสอบบัญชี และทำให้สำนักงานสอบบัญชีสามารถตอบสนองต่อความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมและตรงจุดมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนอกจากจะช่วยเพิ่มคุณภาพของการปฏิบัติงานสอบบัญชี ยังสามารถเพิ่มมูลค่าของสำนักงานสอบบัญชีได้จากความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งการปรับปรุงดังกล่าวจะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของสำนักงานสอบบัญชีขนาดกลางและขนาดเล็กได้เนื่องจาก ISQC เดิมมีความยืดหยุ่นน้อยกว่า ISQM ทำให้สำนักงานสอบบัญชีขนาดกลางและขนาดเล็กต้องดำเนินการวางระบบการควบคุมคุณภาพทั้งหมดให้สอดคล้องกับ ISQC แม้ว่าสำนักงานสอบบัญชีจะไม่มีความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าว ทำให้การปฏิบัติตาม ISQC ของสำนักงานสอบบัญชีขนาดกลางและขนาดเล็กมีต้นทุนโดยเปรียบเทียบที่สูงกว่าสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานข้างต้นจะช่วยให้สำนักงานสอบบัญชีสามารถพัฒนาคุณภาพตามความเสี่ยงที่เหมาะสมในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ การที่ ISQM มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันโดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น ระบบเทคโนโลยี ร่วมกับทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ยังช่วยให้วิชาชีพสอบบัญชีมีความน่าสนใจและดึงดูดคนรุ่นใหม่ให้เข้ามาประกอบวิชาชีพนี้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้สอบบัญชีในอนาคตได้ และส่งผลให้การดำเนินธุรกิจสอบบัญชีสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนต่อไป

โดย คณะทำงานศูนย์ติดตามความก้าวหน้าและการพัฒนาฝีมือ ISQM
ภายใต้คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการสอบบัญชี

ข้อมูลอ้างอิง :

<http://www.tfac.or.th/upload/9414/QHOM48gRfx.pdf>

<https://www.thesundaily.my/business/the-accountant-s-perspective-isqm-enhancing-accounting-firms-quality-practices-MX5617169>

<https://www.mercia-group.co.uk/mercias-news-and-blog/quality-control-for-audits-moves-to-quality-management/>

<https://www.ifac.org/system/files/publications/files/IAASB-ISQM-1-Basis-for-Conclusions.pdf>

TFRS for NPAEs

การถือปฏิบัติตามมาตรฐาน

การรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ

คำถามที่ 1

กิจการใดที่สามารถใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs

บทที่ 2 เรื่องขอบเขตของมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs ระบุถึงกิจการที่สามารถใช้มาตรฐานฉบับนี้ได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สภาวิชาชีพบัญชี กำหนดมาตรฐานการรายงานทางการเงินนี้เพื่อกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ โดยครอบคลุมถึงผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 มาตรา 8 ที่มีใช้กิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ ไม่ว่าจะอยู่ในลักษณะของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนหรือบริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย นิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย และกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร และเป็นไปตามเงื่อนไขในย่อหน้าที่ 6 ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้

กิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Non - Publicly Accountable Entities) หมายถึง กิจการที่ไม่ใช่กิจการดังต่อไปนี้

กิจการบางกิจการไม่ได้ดำเนินธุรกิจหลักในการดูแลสินทรัพย์ของกลุ่มบุคคลภายนอกในวงกว้าง แต่ได้รับความเชื่อถือจากลูกค้าให้ดูแลหรือจัดการทรัพยากรทางการเงินของลูกค้าโดยที่ลูกค้าหรือสมาชิก ไม่ได้เข้ามามีส่วนในการบริหารกิจการนั้น กิจการเหล่านี้ถือเป็นกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ ตัวอย่างเช่น ตัวแทนการท่องเที่ยว ตัวแทนหรือนายหน้าค้าส่งหาบริษัท รับจำนำ และบริษัทบริหารสินทรัพย์ที่มีสถานภาพเป็นบริษัทจำกัด เป็นต้น

ในกรณีที่กิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะไม่ประสงค์ที่จะจัดทำรายงานทางการเงินตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้ ให้กิจการจัดทำรายงานทางการเงินตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทย (TFRSs) ทุกฉบับ โดยปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

คำถามที่ 2

หากปัจจุบันกิจการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (PAEs) ต่อมาเข้าเงื่อนไขที่จะใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs (เช่น บริษัทจำกัด ที่เคยมีวัตถุประสงค์ที่จะออกขายหลักทรัพย์ใด ๆ ต่อประชาชน แต่ปัจจุบันได้ยกเลิกแผนการดังกล่าวแล้ว) กิจการจะสามารถใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs ได้หรือไม่

1

กิจการต้องใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้มาตรฐานฯ ให้เหมาะสมกับกิจการและต้องเปิดเผยเหตุผลว่าทำไมจึงเลือกใช้มาตรฐานฯ นั้น โดยกิจการต้องให้เหตุผลว่าการใช้มาตรฐาน TFRS for NPAEs ทำให้งบการเงินให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากยิ่งขึ้นอย่างไร และต้องคำนึงถึงประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน เนื่องจาก TFRS for NPAEs บทที่ 5 และ TAS 8 กำหนดว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีทำได้ ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

- 1.1 เกิดจากข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน
- 1.2 ทำให้งบการเงินให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากขึ้นในส่วนที่เกี่ยวกับผลกระทบของรายการค้า เหตุการณ์และสถานการณ์อื่นที่มีต่อฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ

2

อย่างไรก็ตาม เมื่อกิจการประเมินแล้วและให้เหตุผลได้ว่าการเปลี่ยนแปลงไปใช้มาตรฐาน TFRS for NPAEs เป็นไปตามบทที่ 5 และ TAS 8 แล้ว การเปลี่ยนแปลงการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินที่ใช้ต้องมีการปรับปรุงงบการเงินโดยวิธีปรับปรุงย้อนหลังงบการเงินเสมือนว่าใช้ TFRS for NPAEs ตั้งแต่แรก ตามข้อกำหนดในบทที่ 5 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและการแก้ไขข้อผิดพลาดซึ่งอาจมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี

คำถามที่ 3

ในกรณีที่กิจการเคยเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่ปัจจุบันได้ถูกเพิกถอนแล้ว (รวมถึงเพิกถอนโดยสมัครใจหรือโดยตลาดหลักทรัพย์ฯ รวมถึงกรณีที่กิจการได้จดทะเบียนแปลงสภาพเป็นบริษัทมหาชนและเปลี่ยนความตั้งใจที่จะไม่เข้าตลาดหลักทรัพย์ฯ แล้วแต่ยังคงสภาพเป็นบริษัทมหาชนอยู่) กิจการจะสามารถเปลี่ยนมาใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs ได้หรือไม่

กิจการไม่สามารถเปลี่ยนมาใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs ได้ ด้วยเหตุผลของการถูกเพิกถอนหลักทรัพย์จากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือเพิกถอนโดยสมัครใจ เพราะแม้จะไม่เข้านิยามของ “กิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ” ตามย่อหน้าที่ 6.1 ของ TFRS for NPAEs ที่เป็นกิจการที่มีตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการซึ่งมีการซื้อขายต่อประชาชน¹ แต่กิจการยังคงเข้านิยามตามย่อหน้าที่ 6.3 ของ TFRS for NPAEs ซึ่งระบุว่าเป็น “บริษัทมหาชน ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชน” ดังนั้นกิจการจึงยังคงต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (TFRS) ต่อไปเช่นเดิม

¹ ซึ่งระบุไว้ว่า “กิจการที่มีตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการ ซึ่งมีการซื้อขายต่อประชาชน ไม่ว่าจะเป็นตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทยหรือต่างประเทศ หรือการซื้อขายนอกตลาดหลักทรัพย์ (Over the Counter) รวมทั้งตลาดในท้องถิ่นและในภูมิภาค หรือกิจการที่นำส่งหรืออยู่ในกระบวนการของการนำส่งงบการเงินของกิจการให้แก่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์หรือหน่วยงานกำกับดูแลอื่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการออกขายหลักทรัพย์ใด ๆ ต่อประชาชน”

กิจการที่ใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน TFRS 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า หรือ TFRS 16 เรื่อง สัญญาเช่าหรือไม่

คำถามที่ 4

กิจการต้องไม่นำ TFRS 15 หรือ TFRS 16 มาถือปฏิบัติ เนื่องจาก TFRS 15 หรือ TFRS 16 มีผลบังคับใช้กับกิจการที่ใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ PAEs เท่านั้น ดังนั้นกิจการที่ใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs ยังคงต้องรับรู้รายได้ตามข้อกำหนดในบทที่ 18 เรื่อง รายได้ หรือยังคงต้องแบ่งประเภทสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินงาน และปฏิบัติตามข้อกำหนดในบทที่ 14 เรื่อง สัญญาเช่าเท่านั้น

กิจการที่ใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs และมีรายการอนุพันธ์ที่ใช้ในการป้องกันความเสี่ยง กิจการ NPAEs จะถือปฏิบัติในเรื่องการบัญชีสำหรับการบัญชีป้องกันความเสี่ยงตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินกลุ่มเครื่องมือทางการเงินได้หรือไม่

คำถามที่ 5

เนื่องจาก TFRS for NPAEs ไม่กำหนดให้กิจการรับรู้รายการสำหรับการบัญชีป้องกันความเสี่ยง หากกิจการเห็นถึงประโยชน์ของการรับรู้รายการสำหรับรายการดังกล่าว กิจการก็สามารถจัดทำได้ โดยอาจปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีป้องกันความเสี่ยงในมาตรฐานการรายงานทางการเงินกลุ่มเครื่องมือทางการเงิน รวมถึงการเปิดเผยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากถือปฏิบัติดังกล่าว กิจการต้องถือเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดในบทที่ 5 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และการแก้ไขข้อผิดพลาด

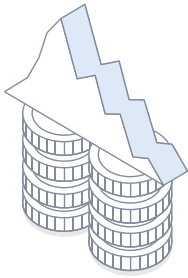
กิจการที่ใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs จะสามารถเลือกใช้วิธีการตีราคาใหม่ในการวัดมูลค่าภายหลังของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และ/หรือใช้วิธีการวัดมูลค่ายุติธรรมในการวัดมูลค่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนหรือไม่

คำถามที่ 6

สำหรับงบการเงินที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2563 กิจการสามารถเลือกใช้วิธีการตีราคาใหม่ในการวัดมูลค่าภายหลังของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และ/หรือวิธีการวัดมูลค่ายุติธรรมอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนได้ โดยต้องปฏิบัติตามประกาศสภาวิชาชีพ ที่ 42/2563 เรื่อง ข้อกำหนดเพิ่มเติมสำหรับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะเรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน

คำถามที่ 7

ในกรณีที่กิจการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs แต่มีการนำหลักการบัญชีของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (TFRS) มาถือปฏิบัติ² ซึ่งหลักการของมาตรฐานการรายงานทางการเงินนั้นได้กำหนดให้กิจการรับรู้รายการกำไรหรือขาดทุนบางประเภทใน “กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Other Comprehensive Income - OCI)” สำหรับงวดในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ แต่ TFRS for NPAEs วรรคที่ 4 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน ย่อหน้าที่ 31.2 ระบุให้ กิจการจัดทำงบกำไรขาดทุนเท่านั้น เพื่อแสดงถึงผลการดำเนินงานของกิจการสำหรับงวด ดังนั้น กิจการจะต้องรับรู้รายการกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นดังกล่าว อย่างไร

สำหรับรายการซึ่งมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (TFRS) กำหนดให้รับรู้ไว้ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นสำหรับงวดนั้น ให้กิจการถือปฏิบัติกับรายการดังกล่าวโดยรับรู้ไปยังส่วนของเจ้าของโดยตรงแทน

เกร็ดความรู้

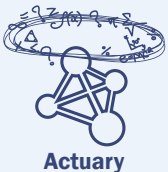
รายการกำไรขาดทุนที่รับรู้ไปยังส่วนของเจ้าของโดยตรง: รายการทั้งหมดที่กิจการใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับ NPAEs ต้องรับรู้ผลกำไร (ขาดทุน) ไปยังส่วนของเจ้าของโดยตรงได้ ประกอบด้วย

1 เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนที่เป็นหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด ประเภทหลักทรัพย์เพื่อขาย: ให้รับรู้ผลกำไร (ขาดทุน) จากการปรับมูลค่าเงินลงทุนไปยังส่วนของเจ้าของโดยตรง โดยเมื่อมีการจำหน่ายเงินลงทุนให้โอนผลกำไร (ขาดทุน) จากการปรับมูลค่าที่อยู่ในส่วนของเจ้าของโดยรับรู้เป็นผลกำไร (ขาดทุน) จากการจำหน่ายเงินลงทุนในงบกำไรขาดทุนทันที (ดูบทที่ 9 ของ TFRS for NPAEs เรื่อง เงินลงทุน)

2 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ กรณีกิจการเลือกวิธีการตีราคาใหม่: เมื่อรับรู้มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้นจากการตีราคาใหม่ไปยังส่วนของเจ้าของโดยตรงภายใต้หัวข้อ “ส่วนเกินทุนจากการตีราคาสินทรัพย์” แล้วกิจการอาจโอนส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่เกิดขึ้นในส่วนของผู้ถือหุ้นนั้นไปยังกำไรสะสมโดยตรง ทั้งนี้ การโอนส่วนเกินทุนจากการตีราคาไปยังกำไรสะสมต้องไม่ผ่านงบกำไรขาดทุน (ดูประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ที่ 42/2563 เรื่อง ข้อกำหนดเพิ่มเติมสำหรับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะเรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน)

Actuary

3 ผลกำไรขาดทุนจากหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยจากการวัดมูลค่าใหม่ของโครงการผลประโยชน์ของพนักงานที่กำหนดไว้ (ในกรณีที่กิจการถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน): ผลกำไรขาดทุนจากหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยให้รับรู้ในส่วนของผู้ถือหุ้น และต้องไม่ถูกจัดประเภทรายการใหม่ในงบกำไรขาดทุนในงวดต่อมา (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน)

Cash Flow Hedge

4 ส่วนของผลกำไรและขาดทุนที่มีประสิทธิผลจากเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงในการป้องกันความเสี่ยงในกระแสเงินสด (กรณีเลือกใช้เรื่องของการบัญชีป้องกันความเสี่ยง): ให้รับรู้ผลกำไรหรือขาดทุนในส่วนที่มีประสิทธิผลของเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงในส่วนของผู้ถือหุ้น และผลกำไรหรือขาดทุนส่วนที่เหลือของเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยง (หรือผลกำไรหรือขาดทุนที่คงเหลือของการเปลี่ยนแปลงของสำรองการป้องกันความเสี่ยงในกระแสเงินสด) ถือเป็นส่วนของการป้องกันความเสี่ยงที่ไม่มีประสิทธิผลที่ต้องรับรู้ในงบกำไรขาดทุน ทั้งนี้ จำนวนเงินสะสมในสำรองการป้องกันความเสี่ยงในกระแสเงินสด สามารถโอนไปรวมอยู่ในราคาทุนเริ่มแรกหรือมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้น หรืองบกำไรขาดทุน แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง (ดูย่อหน้าที่ 6.5.11 ของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน)

²การนำหลักการบัญชีของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (TFRS) มาถือปฏิบัติ จะต้องเป็น

- (1) กรณีที่ TFRS for NPAEs อนุญาตให้กิจการสามารถนำมาถือปฏิบัติได้ โดยการถือปฏิบัติดังกล่าวต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดทุกข้อในมาตรฐานการรายงานทางการเงินนั้นอย่างสม่ำเสมอ เช่น มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ (ดูย่อหน้าที่ 300) มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน (ดูย่อหน้าที่ 312) เป็นต้น หรือ
- (2) กรณีที่ TFRS for NPAEs มิได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้ (ดูย่อหน้าที่ 52) ส่งผลให้กิจการพิจารณาถือปฏิบัติตามย่อหน้าที่ 52.3 เช่น เรื่องการบัญชีป้องกันความเสี่ยง เป็นต้น

กิจการที่มีผลกำไรขาดทุนจากหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยไม่จำเป็นต้องรับรู้ผลกำไรขาดทุนดังกล่าวไปยัง
ไปยังส่วนของเจ้าของโดยตรงตามที่กล่าวไว้ในคำถามข้อที่ 7 ทุกกรณีหรือไม่

คำถามที่ 8

กิจการที่มีผลกำไรขาดทุนจากหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยไม่จำเป็นต้องรับรู้ผลกำไรขาดทุนดังกล่าวไปยัง
ส่วนของเจ้าของโดยตรงทุกกรณี กล่าวคือ สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

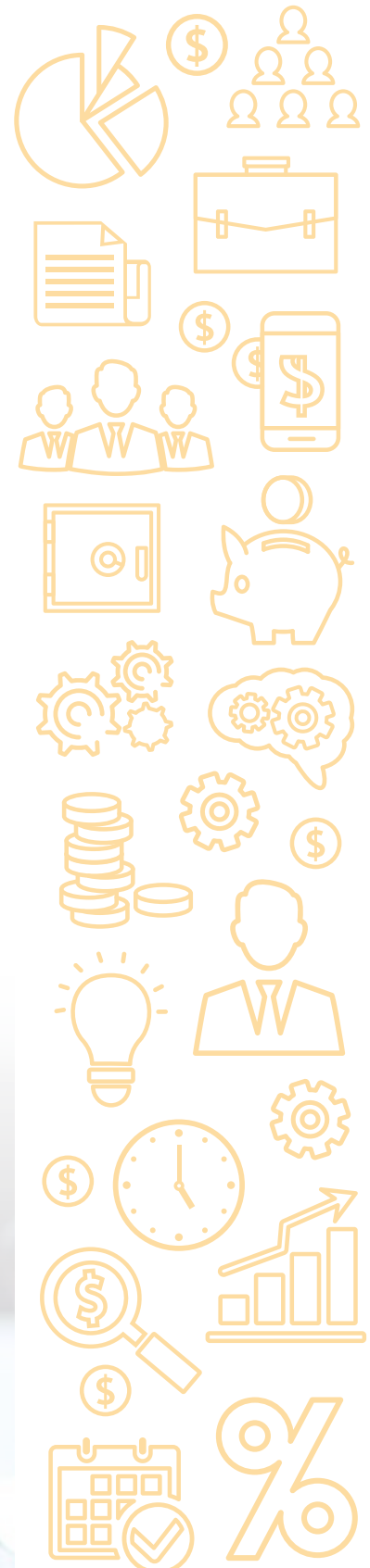
กรณีที่ 1 กิจการ NPAEs ที่วัดมูลค่าประมาณการหนี้สินผลประโยชน์ของพนักงานหลังออกจากงาน
โดยใช้วิธีคิดลดแต่ละหน่วยที่ประมาณการไว้เป็นหนึ่งในวิธีประมาณการผลประโยชน์ของพนักงาน
ที่ดีที่สุด แต่ไม่ได้เปิดเผยข้อมูลว่าถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 ให้กิจการรับรู้รายการ
ผลกำไรขาดทุนจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัยในงบกำไรขาดทุน โดยถือว่า
ผลกำไรขาดทุนดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงของประมาณการหนี้สิน (ดูบทที่ 5 การเปลี่ยนแปลง
นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และการแก้ไขข้อผิดพลาดของ TFRS for
NPAEs)

กรณีที่ 2 กิจการ NPAEs ที่นำมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 มาถือปฏิบัติและมีการเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าว
ให้กิจการรับรู้รายการต่อไปนี้ ต้นทุนบริการปัจจุบัน ต้นทุนบริการในอดีตและผลกำไรขาดทุน
จากการจ่ายชำระผลประโยชน์ ดอกเบี้ยสุทธิจากหนี้สิน (สินทรัพย์) ผลประโยชน์ที่กำหนดไว้สุทธิ
ในงบกำไรขาดทุน ส่วนผลกำไรหรือขาดทุนที่เกิดจากการวัดมูลค่าใหม่ของหนี้สิน (สินทรัพย์)
ผลประโยชน์ที่กำหนดไว้สุทธิให้รับรู้ในส่วนของเจ้าของ

อย่างไรก็ตาม กิจการที่เคยรับรู้ผลกำไรขาดทุนที่เกิดจากการประมาณการตามหลักคณิตศาสตร์ประกันภัย
ในงบกำไรขาดทุนที่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 ฉบับปรับปรุงก่อนปี 2558 ให้กิจการถือปฏิบัติตาม
มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 ฉบับปรับปรุงฉบับล่าสุด

นอกจากนี้ ในกรณีที่กิจการถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (TFRS) ที่ TFRS for NPAEs อนุญาต
ให้ถือปฏิบัติได้ในกรณีต่าง ๆ กิจการต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (TFRS) ฉบับปรับปรุง
ฉบับล่าสุดที่สอดคล้องกับการปิดงบการเงินของบริษัท เช่น งบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2563
กิจการต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่มีปรับปรุงในปี 2562 ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่
1 มกราคม 2563 เป็นต้น

โดย คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี
สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

โดย นางสาวลลิตน์ จิรภัคดีพันธุ์

คณะทำงานศูนย์พัฒนาและส่งเสริมคุณภาพสำนักงานสอบบัญชี

ในคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านการสอบบัญชี

ผู้อำนวยการด้านการสอบบัญชี บริษัท ดีลรอยท์ ทัช โธมัส ไซยศ สอบบัญชี จำกัด

Quality Control Monitoring การติดตามผล

หลาย ๆ คนน่าจะพอรู้จักและคุ้นเคยกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพ ฉบับที่ 1 (TSQC1) กันมาแล้ว ฉบับนี้ทีมงานจึงขอหยิบยกหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของ TSQC1 ที่เป็นประโยชน์ต่อการควบคุมคุณภาพการสอบบัญชี นั่นคือ การติดตามผล (Monitoring)

การติดตามผล คือ กระบวนการที่ประกอบด้วยการพิจารณาและประเมินระบบการควบคุมคุณภาพของสำนักงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเลือกงานที่ให้บริการเสร็จสิ้นแล้วมาตรวจทานเป็นประจำ การติดตามผลที่ดีจะช่วยให้มั่นใจได้ว่า นโยบายและวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับระบบควบคุมคุณภาพนั้นครบถ้วน และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้สำนักงานสอบบัญชีสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของระบบการควบคุมคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

การติดตามผลแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

การติดตามผลในระดับสำนักงาน (Firm Level)

สำนักงานต้องมีการติดตามผลของนโยบายและวิธีปฏิบัติในแต่ละองค์ประกอบของระบบการควบคุมคุณภาพ ซึ่งกระบวนการติดตามผลดังกล่าวควรจัดทำเป็นประจำทุกปี

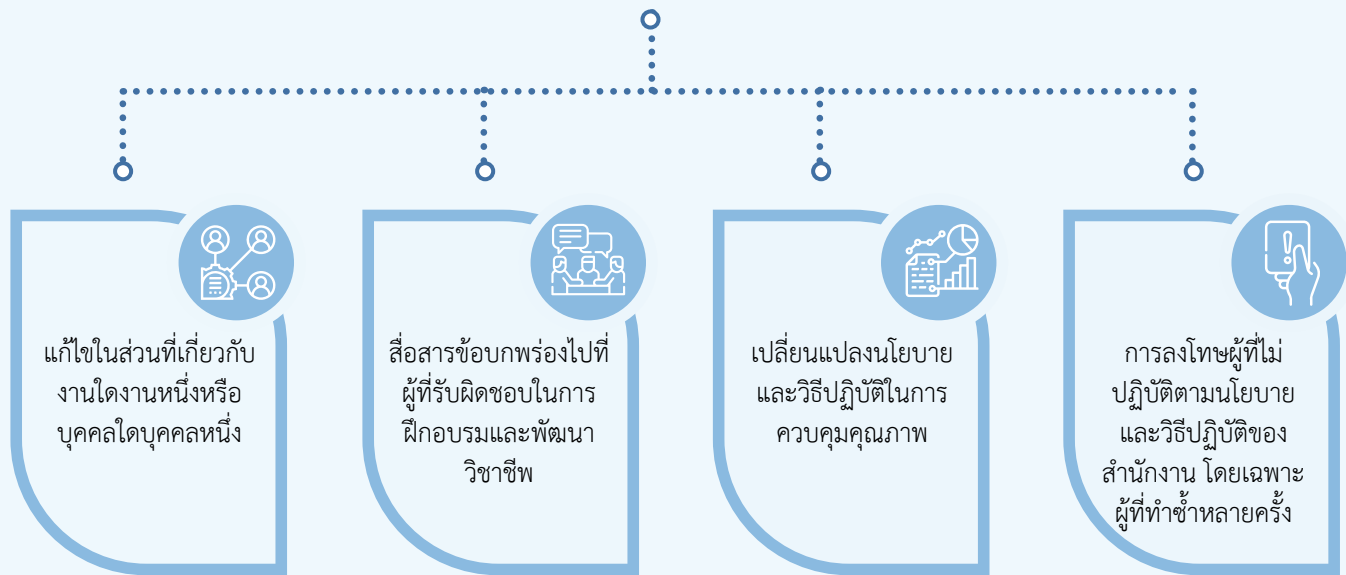
การติดตามผลในระดับงาน (Engagement Level)

สำนักงานต้องมีการสอบทานการควบคุมคุณภาพในแต่ละงานว่ากลุ่มผู้ปฏิบัติงานได้นำนโยบายและวิธีปฏิบัติของระบบการควบคุมคุณภาพไปใช้อย่างเหมาะสมหรือไม่

กระบวนการติดตามผลดังกล่าว ควรมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบกระบวนการติดตามผลนั้นต้องเป็นผู้มีประสบการณ์และอำนาจหน้าที่ในสำนักงานที่เพียงพอและเหมาะสม และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตรวจงานนั้น ๆ

ทั้งนี้ สำนักงานต้องมีการประเมินผลกระทบของข้อบกพร่องที่พบจากกระบวนการติดตามผลว่าเกิดจากสาเหตุใด เช่น เกิดจากการกำหนดนโยบายไม่เหมาะสม หรือเกิดจากบุคลากรไม่ปฏิบัติตามหรือมีประสบการณ์ไม่เพียงพอ หรือเป็นข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ และเป็นข้อบกพร่องที่สำคัญ ซึ่งต้องดำเนินการแก้ไขทันทีหรือไม่ จากนั้นสำนักงานควรมีการสื่อสารให้ผู้สอบบัญชีที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับข้อบกพร่องดังกล่าว รวมถึงข้อเสนอแนะในการดำเนินการแก้ไขที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการดำเนินการแก้ไขที่เหมาะสมต่อข้อบกพร่องที่พบ

นอกจากนี้ สำนักงานต้องมีนโยบายและวิธีปฏิบัติเพื่อจัดการอย่างเหมาะสม หากมีข้อร้องเรียนและข้อกล่าวหาเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาชีพและข้อกำหนดทางกฎหมาย และการไม่ปฏิบัติตามระบบการควบคุมคุณภาพของสำนักงาน ซึ่งนโยบายดังกล่าว ควรมีช่องทางการเสนอประเด็นปัญหาที่ชัดเจนแก่บุคลากร โดยไม่เกรงกลัวการตอบโต้ และหากมีการสืบสวนข้อร้องเรียนแล้ว สำนักงานควรดำเนินการแก้ไขให้เหมาะสมด้วยเช่นกัน

ในแง่ของการเก็บรักษาเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับระบบการควบคุมคุณภาพ สำนักงานต้องจัดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติที่กำหนดให้เก็บรักษาเอกสารหลักฐานเป็นระยะเวลาที่เพียงพอ เพื่อช่วยให้ผู้ที่ปฏิบัติงานติดตามผลสามารถประเมินการปฏิบัติตามระบบการควบคุมคุณภาพของสำนักงานได้

กล่าวโดยสรุป คือ กระบวนการติดตามผลนี้เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของมาตรฐาน TSQC1 ที่สำนักงานสอบบัญชีทุกสำนักงานและผู้สอบบัญชีที่ปฏิบัติงานคนเดียวต้องนำไปปฏิบัติตามการบังคับใช้ของมาตรฐานดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้สามารถควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานและสำนักงานให้มีประสิทธิภาพนั่นเอง

หลักสูตรที่น่าสนใจ!!!

สำหรับสำนักงานสอบบัญชีที่ต้องการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ และพัฒนาคุณภาพสำนักงานให้ดียิ่งขึ้น

หลักสูตร “Startup สำนักงานสอบบัญชีคุณภาพและการนำมาเริ่มปฏิบัติในสำนักงาน” ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://www.tfac.or.th/> เร็ว ๆ นี้

ขอเชิญผู้สนใจลงทะเบียนเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งใน “Community” ผู้ทำบัญชี

สมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี ผู้ทำบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
นักศึกษา และผู้ที่กำลังศึกษาในด้านการบัญชี
รวมถึงผู้ที่สนใจในด้านการทำบัญชี ในทุก ๆ Industry
สามารถลงทะเบียนก่อนเข้าร่วมโครงการได้ที่
<https://forms.gle/Qu9TaXPsyYVW69Px6>
หรือ Scan QR Code

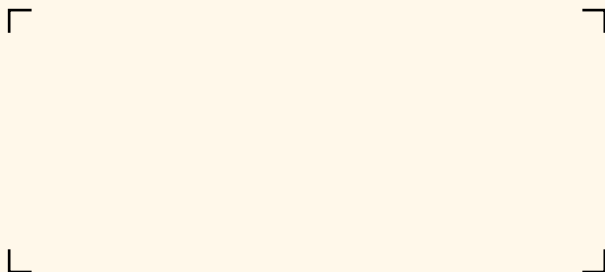
“โครงการนี้เป็นช่องทางในการรับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนองค์ความรู้
ให้ข้อเสนอแนะ ปรัชญาหารือ และประสานความร่วมมือกันในวิชาชีพบัญชี
อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งในวิชาชีพทำบัญชีไทยของเรา”

เอกสารฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี มิใช่การให้คำแนะนำหรือความคิดเห็นด้านกฎหมาย
ทั้งนี้ สภาวิชาชีพบัญชีสงวนสิทธิ์ไม่รับรองความถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบันของข้อมูลเนื้อหา ตัวเลข ราชานหรือข้อคิดเห็นใด ๆ และไม่มีความรับผิดชอบ
ในความเสียหายใด ๆ ไม่ว่าเป็นพลตยทางตรงหรือทางอ้อมที่อาจเกิดขึ้นจากการนำข้อมูลไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดในเอกสารฉบับนี้ไปใช้

จดหมายข่าว/TFAC Newsletter สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตพิเศษที่ 209/2552
ปณศ.(พ) พระโขนง 10110

สิ่งตีพิมพ์

- ☐ จำหน่ายโดยไม่ชัดเจน
- ☐ ไม่มารับตามกำหนด
- ☐ ไม่มีเลขที่บ้านตามที่จำหน่าย
- ☐ ไม่ยอมรับ
- ☐ ไม่มีผู้รับตามที่จำหน่าย
- ☐ เลิกกิจการ
- ☐ ย้าย ไม่ทราบที่อยู่ใหม่

เลขที่ 133 ถนนสุขุมวิท 21 (อโศก) แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 02 685 2500 โทรสาร 02 685 2501
(สถานีรถไฟ BTS : สถานีโศก ทางออก 3) (สถานีรถไฟใต้ดิน MRT: สถานีสุขุมวิท ทางออก 1)

Website : www.tfac.or.th , [f](#) [LINE](#) [YouTube](#) @TFAC.FAMILY